

ปัญหาในร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ พ.ศ....

ธุรกิจแฟรนไชส์ไทยในปัจจุบันกำลังอยู่ในช่วงเติบโต และในอนาคตจะมีขนาดใหญ่ขึ้น จึงควรจัดแนวทางกำหนดกฎหมายที่เหมาะสมเป็นมาตรฐานกลางเพื่อนำไปใช้ในการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ และเนื่องจากกฎหมายแฟรนไชส์มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบธุรกิจในประเทศจึงสมควรที่จะต้องพิจารณาว่าในปัจจุบันถึงเวลาแล้วหรือไม่ที่ประเทศไทยจะมีกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์

ถ้ามองสภาพตลาดแฟรนไชส์ ประเทศไทยต้องการการส่งเสริมตั้งแต่เริ่มต้นและต่อเนื่องตลอดกระบวนการทั้งทางด้านแฟรนไชส์ซอร์และแฟรนไชส์ซี ซึ่งการส่งเสริมนั้นสามารถทำได้หลายวิธี เช่นการสัมมนาให้ความรู้ต่างๆ ซึ่งในปัจจุบันกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ได้ดำเนินการอยู่ อย่างไรก็ตาม การประกอบธุรกิจดังกล่าวก็เกี่ยวข้องกับการทำสัญญาซึ่งคู่สัญญามีสถานะที่ไม่เท่าเทียมกัน กล่าวคือ ฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ประกอบธุรกิจแฟรนไชส์หรือแฟรนไชส์ซอร์ อีกฝ่ายหนึ่งเป็นบุคคลธรรมดาที่ต้องการจะเข้ารับสิทธิในการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ของแฟรนไชส์ซอร์หรือแฟรนไชส์ซี ซึ่งกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันไม่ว่าจะเป็นประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า หรือแม้กระทั่งพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรมก็ไม่สามารถนำมาปรับใช้กับการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ได้อย่างเต็มที่

อย่างไรก็ตาม หากจะมีการตรากฎหมายมาควบคุมการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ กฎหมายนั้นจะต้องมีเป้าหมายเพื่อการส่งเสริมการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์มากกว่าการกำกับดูแล และจะต้องมีแนวทางที่เป็นกลางและได้รับการยอมรับ รวมทั้งมีแนวทางควบคุมที่เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน และไม่เป็นการขัดขวางต่อการเจริญเติบโตเพื่อแข่งขันทั้งในประเทศและต่างประเทศด้วย

ในปัจจุบัน กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ พ.ศ. ขึ้นใหม่เพื่อจัดระเบียบการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ในประเทศ โดยร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.1 ลักษณะทั่วไปของร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์

กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ พ.ศ. ขึ้นภายใต้แผนพัฒนากฎหมายของกระทรวงพาณิชย์ ซึ่งร่างกฎหมายดังกล่าวกำหนดขึ้นเพื่อจัดระเบียบการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ในประเทศไทย เพื่อให้มีการส่งเสริมและสนับสนุนการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ และเพื่อให้ความเป็นธรรมแก่แฟรนไชส์ซอร์ และแฟรนไชส์ซีในการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

1. กำหนดให้ผู้ที่ประสงค์จะประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ (แฟรนไชส์ซอร์) ทุกประเภทในประเทศไทย ไม่ว่าจะมิใช่ขนาดเล็กหรือขนาดใหญ่ที่มีคุณสมบัติตามที่กฎหมายกำหนดจะต้องยื่นคำขอจดทะเบียนการประกอบธุรกิจต่อนายทะเบียนและให้อำนาจนายทะเบียนในการเพิกถอนทะเบียนได้หากเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

2. กำหนดให้มีคณะกรรมการการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ และสำนักงานคณะกรรมการการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการฯ โดยคณะกรรมการฯ มีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด เช่น กำกับดูแลและติดตามสอดส่องพฤติการณ์ในการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ พิจารณาเรื่องร้องเรียนจากแฟรนไชส์ซีที่ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายอันเนื่องมาจากการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ของแฟรนไชส์ซอร์ที่ไม่ถูกต้องหรือไม่เป็นธรรม รวมทั้งการพิจารณานุมัติให้สำนักงานฯ ดำเนินคดีแทนแฟรนไชส์ซี เป็นต้น

3. กำหนดแบบของสัญญาแฟรนไชส์ กล่าวคือ ต้องทำเป็นหนังสือและต้องมีรายละเอียด ตามที่กฎหมายกำหนด เช่น วันที่ทำสัญญา สิทธิหน้าที่ของคู่สัญญา เป็นต้น

4. มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองแฟรนไชส์ซีในการประกอบธุรกิจ เช่น

4.1 กำหนดให้แฟรนไชส์ซอร์มีหน้าที่เปิดเผยข้อมูลทั้งหมดเท่าที่จำเป็นในการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ตามที่กฎหมายกำหนด

4.2 กำหนดห้ามมิให้แฟรนไชส์ซอร์บังคับให้แฟรนไชส์ซีซื้อ เช่า หรือเช่าซื้ออุปกรณ์ใดๆ จากแฟรนไชส์ซอร์ เว้นแต่เป็นอุปกรณ์ สินค้า หรือบริการเท่าที่จำเป็นเพื่อให้การประกอบธุรกิจของแฟรนไชส์ซีเป็นไปตามมาตรฐานและคุณภาพตามที่แฟรนไชส์ซอร์กำหนด

4.3 กำหนดให้แฟรนไชส์ซอร์ต้องจัดให้มีคู่มือการปฏิบัติงานที่มีความชัดเจน ถูกต้อง ครบถ้วน เพื่อให้แฟรนไชส์ซีสามารถปฏิบัติตามที่แฟรนไชส์ซอร์กำหนดได้

4.4 กำหนดให้แฟรนไชส์ที่มีสิทธิบอกเลิกสัญญาแฟรนไชส์ได้ เมื่อมีเหตุตามที่กฎหมายกำหนด เช่น กรณีที่แฟรนไชส์ซอร์ไม่เปิดเผยข้อมูลภายในหกสิบวันหลังจากเข้าทำสัญญาแฟรนไชส์ เป็นต้น

5. มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองแฟรนไชส์ซอร์ เช่น การห้ามมิให้แฟรนไชส์ซีเปิดเผยข้อมูลใดๆ เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจของแฟรนไชส์ซอร์ เป็นต้น

6. ถ้ามีการฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวก็มีโทษทั้งทางแพ่งและทางอาญาอีกด้วย

ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ เป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นใช้เฉพาะกับสัญญาแฟรนไชส์เท่านั้น ร่างพระราชบัญญัตินี้จึงจัดเป็นกฎหมายลายลักษณ์อักษรประเภทกฎหมายพิเศษ (Jus speciale) ทั้งยังเป็นกฎหมายประเภทบทบังคับตายตัว (Jus cogens) เนื่องจากเป็นกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องไม่อาจตกลงยกเว้นหรือตกลงให้ผิดแผกแตกต่างได้¹ ดังนั้นสัญญาแฟรนไชส์จึงเป็นสัญญาที่มีกฎหมายกำหนดชื่อและหลักเกณฑ์ไว้โดยเฉพาะและแม้สัญญาแฟรนไชส์จะเป็นสัญญาที่มีกฎหมายบัญญัติหลักเกณฑ์ไว้โดยเฉพาะก็ตามก็มีได้หมายความว่า จะปรับใช้หลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์กับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นโดยแยกเด็ดขาดหรือขาดความสัมพันธ์อย่างสิ้นเชิงจากหลักเรื่องสัญญาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์² แต่อย่างไรก็ตามบทบัญญัติในร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ฯ มักบัญญัติเน้นย้ำว่าสัญญาแฟรนไชส์ก็คือ “สัญญา” เช่น

มาตรา 23 บัญญัติว่า “สัญญาประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ระหว่างแฟรนไชส์ซอร์และแฟรนไชส์ซีจะต้องทำเป็นหนังสือและมีการระบุในเรื่องรายละเอียดตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ซึ่งอย่างน้อยต้องมีเรื่องดังต่อไปนี้...”

มาตรา 28 บัญญัติว่า “ในระหว่างอายุสัญญาการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ หากแฟรนไชส์ซอร์โอนกิจการหรือโอนสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาให้บุคคลอื่น ผู้รับโอนกิจการหรือทรัพย์สินทางปัญญา ต้องผูกพันตามสัญญาที่ผู้โอนได้ทำไว้แก่แฟรนไชส์ซีด้วย”

ดังนั้น สัญญาแฟรนไชส์และหลักเกณฑ์ทั่วไปในเรื่องสัญญาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์จึงมีความสัมพันธ์อย่างแยกกันไม่ออก การพิจารณาจึงต้องคำนึงถึงหลักเกณฑ์ของสัญญาเสมอเมื่อมีการทำสัญญาแฟรนไชส์ขึ้นโดยเฉพาะหลักเกณฑ์เรื่องการก่อให้เกิดสัญญา

¹ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 150

² ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 354-394

การทำคำเสนอ คำสนอง หรือองค์ประกอบต่างๆ ของสัญญา เป็นต้น และในกรณีที่คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งไม่ปฏิบัติตามชำระหนี้ หรือการชำระหนี้ไม่ถูกต้องตามสัญญา แม้จะส่งผลให้คู่สัญญาต้องมีความรับผิดชอบเป็นการเฉพาะตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ฯ ก็ตาม แต่สิ่งซึ่งเราปฏิเสธไม่ได้และเป็นปัญหาในการปรับใช้บทบัญญัติของกฎหมายด้วยก็คือการไม่ปฏิบัติตามชำระหนี้หรือการชำระหนี้ไม่ถูกต้องดังกล่าวนั้นเป็นเรื่องของการผิดสัญญาซึ่งตกอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ทั่วไปในเรื่องความรับผิดตามสัญญาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ด้วย ส่วนความรับผิดของคู่สัญญาฝ่ายนั้นจะเป็นประการใดก็จะต้องพิจารณาตามลำดับ ดังนี้

1. มีข้อสัญญากำหนดความรับผิดสำหรับการไม่ชำระหนี้หรือการชำระหนี้ไม่ถูกต้องหรือไม่ ถ้ามีความรับผิดของคู่สัญญาฝ่ายนั้นเป็นไปตามข้อสัญญา

2. ไม่มีข้อสัญญากำหนดไว้โดยเฉพาะ หากการไม่ชำระหนี้หรือการชำระหนี้ไม่ถูกต้องของคู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นกรณีที่กฎหมายบัญญัติความรับผิดหรือหลักเกณฑ์ไว้ในร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ฯ โดยเฉพาะ ความรับผิดของคู่สัญญาเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ฯ นั้น

3. ไม่มีข้อสัญญาและไม่มีหลักเกณฑ์ในร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ฯ กำหนดไว้โดยเฉพาะ การไม่ชำระหนี้หรือการชำระหนี้ไม่ถูกต้องของคู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งนั้นทำให้คู่สัญญาฝ่ายนั้นต้องรับผิดตามหลักเกณฑ์ในเรื่องของสัญญาทั่วไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นสำหรับการเลือกกฎหมายมาปรับใช้นั้น อาจมีความยากที่รากฐานของความรับผิดในแต่ละขั้นตอนนั้นแตกต่างกัน กล่าวคือความรับผิดในขั้นตอนแรกเป็นความรับผิดที่วางอยู่บนหลักเสรีภาพในการทำสัญญาที่คู่สัญญาสามารถตกลงกันได้ ในสัญญา หากคู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ชำระหนี้หรือชำระหนี้ไม่ถูกต้อง คู่สัญญาฝ่ายนั้นจะต้องมีความรับผิดชอบอย่างไรบ้าง ความรับผิดในขั้นตอนที่สองเป็นความรับผิดตามที่กฎหมาย (ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ฯ) กำหนด ส่วนความรับผิดในขั้นตอนสุดท้ายเป็นไปตามหลักสัญญาทั่วไป (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์) นั้น คู่สัญญาฝ่ายที่ไม่ชำระหนี้หรือชำระหนี้ไม่ถูกต้องจะต้องรับผิดก็ต่อเมื่อเขามี “ความผิด” ดังนั้น รากฐานของความรับผิดจึงอยู่ที่ความผิดของคู่สัญญาฝ่ายนั้นเป็นสำคัญ

5.2 ขอบเขตการบังคับใช้ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์

ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ พ.ศ. ... มีผลใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนด 180 วันนับแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา³ โดยมีผลใช้บังคับกับการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ ซึ่งในมาตรา 4 ของร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ฯ ได้กำหนดนิยามคำว่า “แฟรนไชส์” หมายความว่า

1. การประกอบธุรกิจที่บุคคลหนึ่งเรียกว่า “แฟรนไชส์ซอร์” ตกลงให้บุคคลอีกคนหนึ่งเรียกว่า “แฟรนไชส์ซี” ใช้สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาของตน หรือที่ตนมีสิทธิที่จะให้ผู้อื่นใช้เพื่อประกอบธุรกิจภายในระยะเวลาหรือเขตพื้นที่ที่กำหนด และการประกอบธุรกิจนั้นอยู่ภายใต้การส่งเสริมและควบคุมตามแผนการดำเนินธุรกิจของแฟรนไชส์ซอร์ และแฟรนไชส์ซีมีหน้าที่ต้องจ่ายค่าตอบแทนแก่แฟรนไชส์ซอร์

2. การประกอบธุรกิจอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ดังนั้นองค์ประกอบของ “แฟรนไชส์” ตามร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ฯ มีดังนี้

1. มีผู้ซื้อ (แฟรนไชส์ซี) และผู้ขายแฟรนไชส์ (แฟรนไชส์ซอร์)

2. มีการให้ใช้สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาของตนหรือที่ตนมีสิทธิจะให้ผู้อื่นใช้เพื่อประกอบธุรกิจ

3. การประกอบธุรกิจของแฟรนไชส์ซีนั้นต้องอยู่ภายใต้การส่งเสริมและควบคุมตามแผนการดำเนินธุรกิจของแฟรนไชส์ซอร์

4. แฟรนไชส์ซีมีหน้าที่ต้องจ่ายค่าตอบแทนแก่แฟรนไชส์ซอร์ ซึ่งประกอบด้วยค่าสิทธิแรกเข้า (franchise fee) และค่าสิทธิต่อเนื่องในธุรกิจแฟรนไชส์ (continuing fee)

โดยค่าสิทธิต่อเนื่องนั้นประกอบด้วย⁴

1. ค่าสิทธิ (Royalty) เป็นค่าใช้จ่ายอย่างหนึ่งในระบบแฟรนไชส์ โดยอัตราค่าสิทธิในธุรกิจค้าปลีกมักจะอยู่ที่ 5-10% ของยอดขายรายเดือน และมักจะเพิ่มเป็น 8-10% ในธุรกิจบริการหรืออาจเก็บแบบเหมาจ่าย (รายปีหรือรายเดือน) หรือแฝงค่าสิทธิลงในค่าสินค้าก็ได้ และ

2. ค่าการตลาด (Marketing fee/Advertising fee)

³ ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ พ.ศ. มาตรา 2

⁴ สมชาย รัตนชื่อสกุล, ค่าสิทธิต่อเนื่องในธุรกิจแฟรนไชส์ (Continuing fee). วารสารธรรมนิติฉบับกฎหมายธุรกิจ, ปีที่ 3 ฉบับที่ 36 (ธันวาคม 2548), น.22-25.

ปัจจุบันการให้สิทธิในธุรกิจแฟรนไชส์นั้น มีประมาณ 3 รูปแบบ จึงมีประเด็นที่จะต้องพิจารณาว่ารูปแบบของธุรกิจดังกล่าวอยู่ในขอบเขตในความหมายของคำว่า “แฟรนไชส์” ตามมาตรา 4 แห่งร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ฯ หรือไม่

1. รูปแบบที่แฟรนไชส์ซอร์อนุญาตให้แฟรนไชส์ซีประกอบธุรกิจโดยใช้ชื่อทางการค้า และอยู่ภายใต้การส่งเสริมควบคุมแผนการดำเนินธุรกิจกับตน โดยคิดค่าสิทธิแรกเข้า (franchise fee) กับค่าสินค้ารวมกันไปเพียงครั้งเดียว โดยไม่มีการจ่ายค่าสิทธิต่อเนื่อง (continuing fee) อีก แต่มีข้อกำหนดผูกพันแฟรนไชส์ซีให้ซื้อสินค้าเพื่อรักษามาตรฐานของแฟรนไชส์ไว้ ยกตัวอย่างเช่น แฟรนไชส์ไอ้กบวงกอก⁵

แฟรนไชส์ไอ้กบวงกอกจะมีด้วยกัน 2 รูปแบบ คือ

- รูปแบบคืออส (รถเข็น) ราคา 35,000 บาท สิ่งที่จะได้รับ รถเข็นพร้อมป้าย อุปกรณ์อื่นๆ ครบชุดพร้อมขาย (ยกเว้น โต๊ะ เก้าอี้ เต้าแก๊ส) และ

- รูปแบบร้านค้าอาคารพาณิชย์ 80,000-100,000 บาท สิ่งที่จะได้รับ ป้ายไฟ เคาน์เตอร์ ตู้แช่ โต๊ะเก้าอี้ อุปกรณ์อื่นๆ ครบชุดพร้อมเปิดร้าน

นอกจากนั้นยังมีหลักสูตรฝึกอบรม 5 วัน และส่งพนักงานประกบช่วงเปิดร้าน 5 วัน ช่วยวิเคราะห์และประเมินศักยภาพของทำเล โดยแฟรนไชส์ซอร์จะจัดส่งวัตถุดิบให้สัปดาห์ละ 2 ครั้ง วัตถุดิบหลักๆ จะมีอยู่ทั้งสิ้น 6 ตัว คือ ข้าว น้ำซุ๊ป หมูบดปรุงรส หมูตุ๋นเห็ดหอม ไก่ตุ๋นเห็ดหอม และปาท้องไก่ ส่วนวัตถุดิบอื่นๆ เช่น เครื่องใน บะหมี่กรอบ แฟรนไชส์ซอร์จะสอนวิธีการทำให้กับแฟรนไชส์ซี เนื่องจากวัตถุดิบเหล่านี้จะต้องผลิตวันต่อวันเพื่อความสดใหม่และรสชาติที่ดีที่สุด โดยจะมีสูตรการปรุงที่เป็นมาตรฐานเพื่อให้แต่ละสาขาปฏิบัติได้ตรงกัน ปัจจุบันแฟรนไชส์ไอ้กบวงกอกมีทั้งสิ้น 120 สาขา

จะเห็นได้ว่า แฟรนไชส์ไอ้กบวงกอกเป็นการประกอบธุรกิจที่บุคคลคนหนึ่งเรียกว่า “แฟรนไชส์ซอร์” ตกลงให้บุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่า “แฟรนไชส์ซี” ใช้สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาของตน (ชื่อทางการค้า สูตรกรรมวิธีในการผลิตไอ้กบ) เพื่อประกอบธุรกิจ ภายในระยะเวลาหรือเขตพื้นที่ที่กำหนด และการประกอบธุรกิจนั้นอยู่ภายใต้การส่งเสริมและควบคุมตามแผนการดำเนินธุรกิจของแฟรนไชส์ซอร์ เห็นได้จากมีการจัดส่งวัตถุดิบให้แฟรนไชส์ซีอาทิตย์ละ 2 ครั้ง และมีการสอนวิธีการทำให้กับแฟรนไชส์ซี และแฟรนไชส์ซีมีหน้าที่ต้องจ่ายค่าตอบแทน

⁵ บริษัท เกรท ดีไซน์ แอนด์ พรินท์ จำกัด, แฟรนไชส์เงินหมื่น, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท เกรท ดีไซน์ แอนด์ พรินท์ จำกัด, 2549), น. 10-15.

แก่แฟรนไชส์ชอร์ ซึ่งการจ่ายค่าตอบแทนมีเพียงครั้งเดียวคือ ค่าสิทธิแรกเข้าครั้งแรกเท่านั้นโดยคิดค่าสิทธิแรกเข้ากับค่าสินค้ารวมกันไป อย่างไรก็ตาม การที่แฟรนไชส์ชอร์กำหนดให้มีการจัดส่งวัตถุดิบให้แฟรนไชส์ช้อาทิตย์ละ 2 ครั้ง นั้น ถือเป็นข้อผูกพันที่แฟรนไชส์ชอร์จะต้องซื้อสินค้าดังกล่าวเพื่อรักษามาตรฐานของแฟรนไชส์ไว้ ซึ่งแปลความได้ว่าแฟรนไชส์ชอร์คิดค่าสิทธิต่อเนื่อง โดยแฝงไปในราคาค่าวัตถุดิบที่ส่งให้ ดังนั้นการประกอบธุรกิจดังกล่าวจึงอยู่ในขอบเขตในความหมายของคำว่าแฟรนไชส์ตามมาตรา 4 แห่งร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ฯ

นอกจากแฟรนไชส์โຈឹกบางกอกแล้วยังมีแฟรนไชส์เป็นจำนวนมากที่มีรูปแบบการให้สิทธิเช่นเดียวกัน เช่น แฟรนไชส์กล้วยปิ้ง ร.ศ. ๑๑๒⁶, แฟรนไชส์ยอดเฮง ก๋วยเตี๋ยวเรืออยุธยา⁷, แฟรนไชส์ขนมจีนเกาะเกร็ด⁸ เป็นต้น

2. รูปแบบที่แฟรนไชส์ชอร์อนุญาตให้แฟรนไชส์ช้ประกอบธุรกิจโดยใช้ชื่อทางการค้า และอยู่ภายใต้การส่งเสริมควบคุมแผนการดำเนินธุรกิจกับตน โดยคิดค่าสิทธิแรกเข้า (franchise fee) กับค่าสินค้ารวมกันไปในครั้งแรก และมีการจ่ายค่าสิทธิต่อเนื่อง (continuing fee) ซึ่งอาจคิดเป็นเปอร์เซ็นต์จากยอดขาย หรือแฟรนไชส์บางประเภทอาจคิดค่าการตลาดเพื่อส่งเสริมการขายเป็นรายเดือนโดยกำหนดราคาแน่นอนตายตัวหรือบางประเภทอาจกำหนดให้จ่ายค่าธรรมเนียมดังกล่าวก็แต่เฉพาะเดือนที่มีการส่งเสริมการขายเท่านั้น ยกตัวอย่างเช่น แฟรนไชส์ร้านสะดวกซื้อ 7-ELEVEN⁹

แฟรนไชส์ 7-ELEVEN ในประเทศไทย ดำเนินงานโดยบริษัท ซี.พี.เซเว่นอีเลฟเว่น จำกัด มหาชน ซึ่งเป็นผู้ได้รับสิทธิดำเนินการร้านจากบริษัท เซาท์แลนด์ คอร์ปอเรชั่น จำกัด เปิดโอกาสให้ผู้สนใจ เป็นผู้บริการร้าน 7-ELEVEN

ปัจจุบัน 7-ELEVEN มีสาขาประมาณ 3,000 กว่าสาขา แต่สาขาที่เป็นแฟรนไชส์มีประมาณพันกว่าสาขาเท่านั้น ส่วนสาขาจำนวนที่เหลือจะเป็นกรณีที่บริษัทลงทุนเอง โดยการลงทุนในระบบแฟรนไชส์ของ 7-ELEVEN มีให้เลือก 2 แบบ

แบบที่ 1 ใช้เงินลงทุน 1,500,000 บาท มีอายุสัญญา 6 ปี โดยแบ่งเงินลงทุนเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นค่าสิทธิแรกเข้า ค่าดำเนินการโอนร้าน ค่าดำเนินการอื่นๆ จำนวน

⁶ เฟิงอ้าง, น. 58-67.

⁷ เฟิงอ้าง, น. 22-27.

⁸ เฟิงอ้าง, น. 28-33.

⁹ บริษัทพีเพิลมีเดีย จำกัด, “ธุรกิจเสิร์ฟพร้อมทุน” เครดิตลับทางด่วนเจ้าแก้มใหม่, (กรุงเทพมหานคร: พีเพิลมีเดีย, 2548), น. 25-36.

5,000,000 บาท ส่วนที่ 2 เป็นค่าค้ำประกัน 1,000,000 บาท ส่วนผลตอบแทนที่ได้รับจะมาจากผลตอบแทนจากการบริหารร้าน ผลตอบแทนจากกำไรส่วนเพิ่ม และรายได้อื่นๆ¹⁰

แบบที่ 2 ใช้เงินลงทุน 2,400,000 บาท มีอายุสัญญา 10 ปี โดยแบ่งเงินลงทุนเป็น 2 ส่วน คือส่วนที่ 1 เป็นค่าสิทธิแรกเข้า ค่าสิทธิในการบริหารร้าน ค่าดำเนินการอื่นๆ จำนวน 1,500,000 บาท ส่วนที่ 2 เป็นค่าค้ำประกัน 900,000 บาท

ส่วนผลตอบแทนที่ได้รับมาจากยอดขายสินค้า - ต้นทุนสินค้า = กำไรขั้นต้น ในสัดส่วนผู้ดำเนินการต่อบริษัทฯ 54%: 46%¹¹

ผลประโยชน์ที่แฟรนไชส์ซีจะได้รับ

1. การให้ยืมอุปกรณ์เครื่องมือต่างๆ การตกแต่งร้านและสินค้า
2. การให้ความรู้และเทคนิคการบริหารจัดการร้านค้าทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ
3. การจัดเจ้าหน้าที่เข้าไปให้ความช่วยเหลือตลอดเวลาที่ดำเนินการ
4. การตรวจสอบสินค้าคงคลัง
5. การตรวจสอบมาตรฐานร้านค้า
6. การแนะนำความรู้และเทคนิคที่ได้รับการพัฒนาใหม่ๆ
7. การจัดส่งสินค้าที่มีคุณภาพอย่างสม่ำเสมอ
8. การโฆษณาประชาสัมพันธ์และการจัดรายการส่งเสริมการขาย

จะเห็นได้ว่าแฟรนไชส์ร้านสะดวกซื้อ 7-ELEVEN เป็นการประกอบธุรกิจที่บริษัทซี.พี. เซเว่นอีเลฟเว่น จำกัด มหาชนที่เรียกว่า “แฟรนไชส์ซอร์” ตกกลงให้บุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่า “แฟรนไชส์ซี” ใช้สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่ตนมีสิทธิที่จะให้ผู้อื่นใช้เพื่อประกอบธุรกิจ ภายในระยะเวลาหรือเขตพื้นที่ที่กำหนด (บริษัท ซีพีฯ ซื้อแฟรนไชส์แบบมาสเตอร์แฟรนไชส์มาจากบริษัท เซาท์แลนด์ คอร์ปอเรชั่น จำกัด) และการประกอบธุรกิจนั้นอยู่ภายใต้การส่งเสริมและควบคุมตามแผนการดำเนินธุรกิจของแฟรนไชส์ซอร์ และแฟรนไชส์ซีมีหน้าที่ต้องจ่ายค่าตอบแทนแก่แฟรนไชส์ซอร์ ซึ่งการจ่ายค่าตอบแทนดังกล่าวมี 2 ช่วงคือ ค่าสิทธิแรกเข้า และค่าสิทธิต่อเนื่องซึ่งค่าสิทธิต่อเนื่องนั้นคิดจากเปอร์เซ็นต์ของยอดขายในแต่ละเดือน ดังนั้น การประกอบธุรกิจดังกล่าว

¹⁰ บริษัทพีเพิลมีเดีย จำกัด , ธุรกิจมันคงแห่งยุค, (กรุงเทพมหานคร: พีเพิลมีเดีย, 2549), น. 35.

¹¹ เพ็งอ้อาง.

จึงอยู่ในขอบเขตในความหมายของคำว่าแฟรนไชส์ตามมาตรา 4 แห่งร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ฯ

กฎหมายฉบับนี้จะไม่ใช้บังคับในกรณีดังต่อไปนี้¹²

1. การประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ซึ่งแฟรนไชส์ซอร์มีภูมิลำเนาและทำสัญญาอนุญาตราชอาณาจักรเพื่อให้สิทธิแฟรนไชส์เข้ามาประกอบธุรกิจที่ได้รับสิทธิในราชอาณาจักรด้วยตนเอง

ผู้เขียนเห็นว่ากรณีที่กฎหมายกำหนดไม่ใช้บังคับกับในกรณีดังกล่าว เนื่องจากการที่แฟรนไชส์เข้ามาประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ในประเทศไทยด้วยตนเอง โดยไม่ได้ให้สิทธิการประกอบธุรกิจแก่ผู้อื่นไม่เข้าข่ายเป็นการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ตามนิยามตามมาตรา 4 ของร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ฯ อีกทั้งการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ที่แฟรนไชส์ซอร์มีภูมิลำเนาอยู่นอกราชอาณาจักรและทำสัญญาให้สิทธิแฟรนไชส์ซึ่งนอกราชอาณาจักร โดยปกติกฎหมายไทยก็ไม่สามารถบังคับกับกรณีดังกล่าวได้ นอกจากนี้แฟรนไชส์ที่ไปทำสัญญากับแฟรนไชส์ซอร์นอกราชอาณาจักรนั้นก็เป็นการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์เฉพาะรายมิได้มีผลกระทบต่อผู้ประกอบการที่เป็นแฟรนไชส์ซีโดยทั่วไปแต่อย่างใด อย่างไรก็ตามผู้เขียนมีความเห็นว่าแม้ว่าแฟรนไชส์ซีที่ซื้อแฟรนไชส์มาจากต่างประเทศและไม่มีสิทธิขายช่วงนั้นจะไม่ตกอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายฉบับนี้ แต่เพื่อประโยชน์ในแง่ของข้อมูลควรกำหนดให้แฟรนไชส์ซีเหล่านั้นแจ้งการประกอบธุรกิจดังกล่าวต่อกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เช่นเดียวกับสำนักงานสาขาของนิติบุคคลต่างประเทศ

นอกจากนั้นก็มีบางกรณีที่แฟรนไชส์ซอร์ไทยจะขายแฟรนไชส์ในต่างประเทศอย่างเดียวโดยไม่ขายแฟรนไชส์ในประเทศ ประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นคือกฎหมายฉบับนี้จะใช้บังคับกับแฟรนไชส์ซอร์เหล่านั้นหรือไม่ ถ้าไม่ต้องการให้กฎหมายฉบับนี้ใช้บังคับกับกรณีดังกล่าว ควรเพิ่มไว้เป็นอีกกรณีหนึ่ง มิฉะนั้นแฟรนไชส์ซอร์เหล่านั้นอาจผิดกฎหมายได้ เพราะว่าแม้จะขายแฟรนไชส์เฉพาะในต่างประเทศแต่ก็อาจมีกรณีที่ต้องโฆษณาหรือเผยแพร่เอกสารที่ระบุว่าแฟรนไชส์ภายในประเทศ เช่น ทำเวปไซด์ เป็นต้น

2. การประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

ในกรณีนี้ผู้เขียนมีความเห็นว่า การที่จะกำหนดให้ธุรกิจแฟรนไชส์ใดไม่ตกอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัตินี้ ผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องพิจารณาในส่วนของธุรกิจขนาดเล็ก ธุรกิจดั้งเดิมหรือธุรกิจชาวบ้าน ซึ่งควรปล่อยให้ธุรกิจดังกล่าวเติบโตและพัฒนาไปโดยธรรมชาติของระบบ

¹² ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ พ.ศ. มาตรา 3

ตลาด ไม่ควรควบคุมเพราะอาจขัดขวางต่อการเติบโตของธุรกิจได้ จำต้องรอให้มีขนาดใหญ่
 อย่างถึงระดับจึงจะบังคับให้จดทะเบียนตามพระราชบัญญัติฉบับนี้

5.3 องค์กรในการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์

5.3.1 สำนักงานคณะกรรมการการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ โดยหน่วยงานดังกล่าวจะ
 จัดตั้งขึ้นในกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ทำหน้าที่งานธุรการ งานทะเบียน งานส่งเสริมและสนับสนุน
 การประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ เสริมสร้างความร่วมมือและประสานงานระหว่างองค์กรต่างๆ
 ทั้งภาครัฐและเอกชน ทั้งในและต่างประเทศ รับเรื่องร้องเรียน โกล่เกลี่ยข้อพิพาท และติดตาม
 สอดส่องพฤติการณ์การประกอบธุรกิจแฟรนไชส์¹³

5.3.2 คณะกรรมการการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ประกอบด้วยบุคคลที่มาจากภาค
 ราชการและภาคเอกชน ซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญและเกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์
 รวม 13 คน โดยคณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการเสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีเพื่อออก
 กฎระเบียบเพื่อปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย รวมทั้งเสนอความเห็นเกี่ยวกับนโยบายและ
 มาตรการในการกำกับดูแล ส่งเสริมและสนับสนุนการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์¹⁴

นอกจากนั้นคณะกรรมการการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ยังมีอำนาจในการพิจารณา
 เรื่องร้องเรียนจากแฟรนไชส์ซีที่ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายอันเนื่องมาจาก
 การประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ของแฟรนไชส์ซอร์ที่ไม่ถูกต้องหรือไม่เป็นธรรม รวมทั้งการพิจารณา
 อนุมัติให้สำนักงานดำเนินคดีกับแฟรนไชส์ซอร์ที่ประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ไม่ถูกต้องหรือไม่เป็น
 ธรรมแทนแฟรนไชส์ซี¹⁵ ในประเด็นนี้ผู้เขียนมีความเห็นว่าการดำเนินคดีแทนแฟรนไชส์ซีของ
 สำนักงานคณะกรรมการการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์นั้นควรมีเงื่อนไขเช่นเดียวกับพระราชบัญญัติ
 คู่คุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 มาตรา 39¹⁶ กล่าวคือ มีเงื่อนไขว่าการดำเนินคดีดังกล่าวจะต้องเป็น

¹³ ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ พ.ศ. มาตรา 17

¹⁴ ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ พ.ศ. มาตรา 9 และมาตรา 13

¹⁵ ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ พ.ศ. มาตรา 13 (5)

¹⁶ พระราชบัญญัติคู่คุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 มาตรา 39 “ในกรณีที่คณะกรรมการ
 เห็นสมควรเข้าดำเนินคดีเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิของผู้บริโภคหรือเมื่อได้รับคำร้องขอจากผู้บริโภค
 ที่ถูกละเมิดสิทธิ ซึ่งคณะกรรมการเห็นว่าการดำเนินคดีนั้นจะเป็นประโยชน์แก่ผู้บริโภคเป็น
 ส่วนรวม คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งพนักงานอัยการโดยความเห็นชอบของอธิบดีกรมอัยการ

ประโยชน์แก่แฟรนไชส์ซีเป็นการส่วนรวม และควรกำหนดให้คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งพนักงานอัยการหรือข้าราชการในสำนักงานคณะกรรมการการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ เป็นเจ้าหน้าที่ที่สามารถดำเนินคดีแพ่งและคดีอาญาแก่แฟรนไชส์ซอร์ที่ทำให้แฟรนไชส์ซีได้รับความเดือดร้อนเสียหายอันเนื่องมาจากการประกอบธุรกิจที่ไม่ถูกต้องหรือไม่เป็นธรรมในศาล ซึ่งในระยะแรกของการทำางานนั้น สำนักงานคณะกรรมการการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์อาจยังไม่มี ความพร้อมในด้านของบุคลากรจึงอาจต้องขอความช่วยเหลือจากพนักงานอัยการไปพลางก่อน ต่อมาจึงค่อยพัฒนาบุคลากรในสำนักงานเพื่อให้ทำหน้าที่ในการดำเนินคดีแทนแฟรนไชส์ซีได้ นอกจากนี้ควรกำหนดให้เจ้าหน้าที่มีอำนาจฟ้องคดีเรียกทรัพย์สินหรือค่าเสียหายให้แก่ แฟรนไชส์ซีที่ร้องขอได้ด้วย โดยเพิ่มบทบัญญัติดังกล่าวไว้ในร่างพระราชบัญญัติการประกอบ ธุรกิจแฟรนไชส์มาตรา 17 กล่าวคือ “ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นสมควรหรือได้รับคำร้องขอ จากแฟรนไชส์ซีที่ได้รับความเดือดร้อน เสียหาย ให้เข้าดำเนินคดีกับแฟรนไชส์ซอร์ที่ประกอบ ธุรกิจแฟรนไชส์ไม่ถูกต้องหรือไม่เป็นธรรม ซึ่งคณะกรรมการเห็นว่าการดำเนินคดีนั้นจะเป็น ประโยชน์แก่แฟรนไชส์ซีเป็นส่วนรวม คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งพนักงานอัยการโดยความ เห็นชอบของอัยการสูงสุดหรือข้าราชการในสำนักงานคณะกรรมการการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ ซึ่งมีคุณสมบัติไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางนิติศาสตร์เป็นเจ้าหน้าที่คุ้มครองแฟรนไชส์ซีเพื่อให้มีหน้าที่ ดำเนินคดีแพ่งและคดีอาญาแก่แฟรนไชส์ซอร์ที่ประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ไม่ถูกต้องหรือไม่เป็นธรรม ในศาล และเมื่อคณะกรรมการได้แจ้งไปยังกระทรวงยุติธรรมเพื่อแจ้งให้ศาลทราบแล้ว ให้ เจ้าหน้าที่คุ้มครองแฟรนไชส์ซีมีอำนาจดำเนินคดีตามที่คณะกรรมการมอบหมายได้

ในการดำเนินคดีแทนแฟรนไชส์ซีในศาลตาม (7) ให้เจ้าหน้าที่มีอำนาจฟ้องเรียก ทรัพย์สิน หรือค่าเสียหายให้แก่แฟรนไชส์ซีที่ร้องขอได้ด้วย และในการนี้ให้ได้รับยกเว้นค่าฤชา ธรรมเนียมทั้งปวง”

หรือข้าราชการในสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคซึ่งมีคุณสมบัติไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทาง นิติศาสตร์ เป็นเจ้าหน้าที่คุ้มครองผู้บริโภคเพื่อให้มีหน้าที่ดำเนินคดีแพ่งและคดีอาญาแก่ผู้กระทำ การละเมิดสิทธิของผู้บริโภคในศาล และเมื่อคณะกรรมการได้แจ้งไปยังกระทรวงยุติธรรมเพื่อแจ้ง ให้ศาลทราบแล้ว ให้เจ้าหน้าที่คุ้มครองผู้บริโภคมีอำนาจดำเนินคดีตามที่คณะกรรมการมอบหมายได้ ในการดำเนินคดีในศาล ให้เจ้าหน้าที่คุ้มครองผู้บริโภคมีอำนาจฟ้องคดีเรียกทรัพย์สิน หรือ ค่าเสียหายให้แก่ผู้บริโภคที่ร้องขอได้ด้วย และในการนี้ให้ได้รับยกเว้นค่าฤชาธรรมเนียมทั้งปวง

5.4 การควบคุมการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์

5.4.1 การยื่นคำขอจดทะเบียนการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์

5.4.1.1 เหตุผลและความจำเป็นที่กำหนดให้มีการจดทะเบียนธุรกิจแฟรนไชส์

ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ พ.ศ. มาตรา 19 บัญญัติไว้ว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ เว้นแต่จะได้จดทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้”

จากบทบัญญัติข้างต้น กฎหมายบังคับให้ผู้ประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ (แฟรนไชส์ซอร์) จะต้องไปจดทะเบียนการประกอบธุรกิจต่อนายทะเบียน ซึ่งในมาตรา 4 ได้บัญญัติว่า “นายทะเบียน หมายความว่า อธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้าและผู้ซึ่งอธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้ามอบหมาย”

เมื่อพิจารณาการกำกับดูแลธุรกิจแฟรนไชส์ของกฎหมายประเทศต่างๆ แล้ว จะเห็นได้ว่ามี 3 แนวทาง กล่าวคือ การเปิดเผยข้อมูล การจดทะเบียนแฟรนไชส์ และการกำหนดในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างแฟรนไชส์ซอร์และแฟรนไชส์ซี ซึ่งบางประเทศก็ใช้เพียงแนวทางใดแนวทางหนึ่งแต่บางประเทศก็ใช้หลายแนวทางประกอบกัน ยกตัวอย่างเช่น มลรัฐแคลิฟอร์เนีย และประเทศมาเลเซีย โดยทั้งสองประเทศใช้แนวทางในการกำกับดูแลทั้งสามแนวทางประกอบกัน สำหรับประเทศออสเตรเลียใช้แนวทางในการกำกับดูแลโดยวิธีการเปิดเผยข้อมูลและการกำหนดในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างแฟรนไชส์ซอร์และแฟรนไชส์ซีเท่านั้น ดังนั้นจะเห็นได้ว่าระบบในการกำกับดูแลธุรกิจแฟรนไชส์นั้นมีทั้งระบบที่จดทะเบียนและไม่จดทะเบียน สำหรับประเทศไทยนั้น เมื่อพิจารณาจากร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ฯ แล้วจะเห็นได้ว่าใช้แนวทางในการกำกับดูแลทั้งสามแนวทางประกอบกัน โดยการจดทะเบียนการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์นั้นถือเป็นรูปแบบในการควบคุมระบบธุรกิจรูปแบบหนึ่ง ซึ่งมาตรการดังกล่าวเป็นมาตรการในการควบคุมกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่มีการใช้กันมาแต่ดั้งเดิมและเป็นที่แพร่หลายที่สุด กล่าวคือการใช้รัฐใช้อำนาจผ่านทางตัวบทกฎหมาย กำหนดให้เอกชนดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจไปในแนวทางที่รัฐเห็นสมควร และจัดตั้งหน่วยงานขึ้นมาทำหน้าที่ตรวจสอบว่าเอกชนได้ทำตามข้อกำหนดเหล่านั้นหรือไม่ หากไม่ปฏิบัติตามเอกชนที่ฝ่าฝืนนั้นก็ต้องได้รับโทษ¹⁷ การกระทำดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การประกอบธุรกิจแฟรนไชส์เข้าสู่การควบคุมโดยรัฐ และเพื่อให้

¹⁷ อภิชน จันทรเสน, “มาตรการต่างๆ ของรัฐในการควบคุมกิจกรรมทางเศรษฐกิจ”, วารสารกฎหมาย คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ฉบับพิเศษ ปีที่ 25 น.465-478.

สามารถควบคุมผู้ประกอบการธุรกิจให้เป็นระบบเดียวกันและง่ายต่อการกำกับดูแล ตรวจสอบ และติดตามสอดส่องพฤติกรรมของผู้ประกอบการธุรกิจ วิเคราะห์ทิศทางของธุรกิจได้ และถึงแม้ว่าการมีข้อกำหนดดังกล่าวจะเป็นการเพิ่มภาระให้กับแฟรนไชส์ชอร์อยู่บ้าง แต่ก็เป็นการเพิ่มประโยชน์ส่วนรวมและในอีกด้านหนึ่งก็เป็นประโยชน์ต่อการรักษาชื่อเสียงและคุณภาพของผู้ประกอบการแฟรนไชส์ และทำให้แฟรนไชส์ที่มีความมั่นใจในมาตรฐานของแฟรนไชส์ชอร์อีกทางหนึ่งด้วย

ในทางตรงกันข้าม หากร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ฯ กำหนดให้แฟรนไชส์ชอร์เปิดเผยข้อมูลให้แก่แฟรนไชส์ซี และกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างแฟรนไชส์ชอร์และแฟรนไชส์ซีเท่านั้น โดยไม่มีบทบัญญัติในเรื่องการยื่นคำขอจดทะเบียนการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ของแฟรนไชส์ชอร์ ถึงแม้ว่าการกำหนดในลักษณะดังกล่าวจะเป็นมาตรการในการแทรกแซงเสรีภาพในการประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจของเอกชนน้อยที่สุด กล่าวคือรัฐมิได้บังคับว่าเอกชนควรจะประกอบกิจการอย่างไร เพียงแต่เข้าควบคุมคุณภาพและปริมาณข้อมูลที่แฟรนไชส์ชอร์เปิดเผยแก่แฟรนไชส์ซี เพื่อให้แฟรนไชส์ซีมีข้อมูลเพียงพอในการตัดสินใจเข้าทำสัญญาแฟรนไชส์กับแฟรนไชส์ชอร์โดยไม่เกิดความเสียหายจากข้อมูลที่หลอกลวงหรือชวนเชื่อ แต่มาตรการดังกล่าวมีจุดอ่อนที่สำคัญคือ แม้แฟรนไชส์ซีจะมีข้อมูลที่มีคุณภาพเพียงพอแต่แฟรนไชส์ซีอาจวิเคราะห์ข้อมูลไปในทางที่ผิดหรือตัดสินใจไปในทางที่ผิดพลาดได้โดยง่ายและไม่มีมาตรการทางกฎหมายที่จะบังคับให้แฟรนไชส์ชอร์ปฏิบัติตามแต่อย่างใด และทำให้รัฐไม่สามารถส่งเสริม สนับสนุนธุรกิจแฟรนไชส์ได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับแฟรนไชส์ชอร์และแฟรนไชส์ซีอย่างเพียงพอ ดังนั้นข้าพเจ้าจึงเห็นด้วยกับผู้ร่างที่กำหนดให้ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ใช้แนวทางในการกำกับดูแลทั้ง 3 แนวทางประกอบกัน เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

5.4.1.2 หลักเกณฑ์และวิธีการยื่นคำขอจดทะเบียนการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์

ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ พ.ศ. มาตรา 32 บัญญัติไว้ว่า บุคคลใดประสงค์จะประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ให้ยื่นคำขอจดทะเบียนต่อนายทะเบียน¹⁸ ทั้งนี้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้าประกาศกำหนด

ผู้เขียนเห็นว่าประกาศในเรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการยื่นคำขอจดทะเบียนการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ นั้นควรกำหนดให้บุคคลที่ประสงค์จะประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ (แฟรนไชส์ชอร์) ให้ยื่นคำขอจดทะเบียนต่อนายทะเบียน ณ สำนักงานคณะกรรมการการประกอบ

¹⁸ ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ พ.ศ. มาตรา 4

ธุรกิจแฟรนไชส์ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ หรือจะส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนถึงอธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้า โดยส่งเอกสารและหลักฐานให้ครบถ้วนตามรายการที่ระบุไว้ในแบบที่กำหนด

โดยแบบคำขอจดทะเบียนการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์นั้น ควรประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้

1. วัน เดือน ปี ที่ยื่นคำขอจดทะเบียน
2. ชื่อและที่อยู่ของบุคคลซึ่งประสงค์จะประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ (แฟรนไชส์ซอร์)
3. ประเภทหรือชนิดของสินค้าหรือบริการ
4. สัญญาการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์
5. แผนการดำเนินธุรกิจที่แฟรนไชส์ซอร์จะใช้ในการส่งเสริมและควบคุมการประกอบธุรกิจของแฟรนไชส์ซี

6. เอกสารแสดงความจำเป็นในการเรียกให้แฟรนไชส์ซี หรือบุคคลใดๆ จ่ายเงินมัดจำค่าตอบแทนหรือเงินใดๆ ก่อนที่จะมีการทำสัญญา (สอดคล้องกับมาตรา 21 ที่กำหนดช้อยกเว้นไว้ให้แฟรนไชส์ซอร์สามารถเรียกค่าใช้จ่ายได้ตามความจำเป็น เนื่องจากก่อนที่จะมีการทำสัญญา แฟรนไชส์ซอร์อาจมีค่าใช้จ่ายที่จำเป็นจะต้องจ่าย เช่น การประเมินสถานที่ ความพร้อมของแฟรนไชส์ซี เงินลงทุน การให้การอบรมเบื้องต้น การดูแลตัวอย่างการประกอบธุรกิจของแฟรนไชส์ซีรายอื่น เป็นต้น ซึ่งหากไม่ยอมให้แฟรนไชส์ซอร์เรียกเก็บค่าใช้จ่ายดังกล่าวได้ ก็อาจทำให้แฟรนไชส์ซอร์ต้องเลิกกิจการ ซึ่งจะไม่ใช่เป็นการส่งเสริมการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์) อย่างไรก็ตาม ไม่ควรกำหนดให้จำนวนเงินดังกล่าวมีจำนวนที่สูงเกินไป มิฉะนั้นจะไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัตินี้

7. เอกสารหรือข้อมูลอื่นๆ ตามที่นายทะเบียนกำหนด

ทั้งนี้ผู้เขียนได้ร่างประกาศหลักเกณฑ์และวิธีการยื่นคำขอจดทะเบียนการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ที่ออกตามความมาตรา 32 วรรคสาม แห่งร่างพระราชบัญญัติ¹⁹ เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาในการดำเนินการออกประกาศต่อไป

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับคำร้องขอจดทะเบียนตาม Franchise Act 1998 ของประเทศมาเลเซีย จะเห็นได้ว่าคำร้องขอจดทะเบียนของประเทศมาเลเซียจะกำหนดให้แฟรนไชส์ซอร์ยื่นเอกสารการเปิดเผยข้อมูลที่สมบูรณ์ (Disclosure Document) และคู่มือการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ต่อนายทะเบียนด้วย ซึ่งในประเด็นนี้ผู้เขียนเห็นว่าไม่ควรนำรูปแบบ

¹⁹ ฎีกาแผนก ก.

ดังกล่าวมาใช้ เนื่องจากการกำหนดดังกล่าวเป็นการกำหนดที่เข้มงวดจนเกินไป กล่าวคือ ให้อำนาจนายทะเบียนในการพิจารณาเนื้อหาของข้อมูลที่เปิดเผย และคู่มือการประกอบธุรกิจว่ามีลักษณะอย่างไร นอกจากนั้นอาจทำให้ข้อมูลทางการค้าของผู้ประกอบธุรกิจรั่วไหลได้ และเมื่อพิจารณาจากเจตนารมณ์ของร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ฯ แล้ว จะเห็นได้ว่ามีเจตนารมณ์ที่จะส่งเสริมการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ และการที่กฎหมายกำหนดให้มีการยื่นคำขอจดทะเบียนนั้นก็มีความมุ่งหมายเพื่อแสดงถึงความมีอยู่ของธุรกิจแฟรนไชส์เท่านั้นมิได้มีเจตนารมณ์ที่จะควบคุมการประกอบธุรกิจแต่อย่างใด

5.4.1.3 กรณีเป็นการให้สิทธิแฟรนไชส์ในรูปแบบ Sub franchise²⁰ จะต้องยื่นคำขอจดทะเบียนหรือไม่

ผู้เขียนมีความเห็นว่า การให้สิทธิในรูปแบบ Sub franchise แฟรนไชส์ซอร์จะให้สิทธิแฟรนไชส์ซีทำการขยายการให้สิทธิต่อไปในพื้นที่ที่แฟรนไชส์ซอร์กำหนด ซึ่งในกรณีนี้จะเรียกแฟรนไชส์ซีว่าซับแฟรนไชส์ซอร์ กรณีจะเห็นได้ว่าซับแฟรนไชส์ซอร์มีสิทธิในการดำเนินงาน ดูแลงาน สนับสนุนบริการของแฟรนไชส์ซอร์ในพื้นที่ที่ตนได้รับสิทธิ และมีหน้าที่ในการจัดหาคัดเลือกแฟรนไชส์ซีอีกต่อหนึ่ง และบุคคลที่มารับสิทธิต่อจากแฟรนไชส์ซีเรียกว่าซับแฟรนไชส์ซี ดังนั้นจึงถือว่าการกระทำของซับแฟรนไชส์ซอร์เป็นการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์เช่นกัน ดังนั้นซับแฟรนไชส์ซอร์จึงมีหน้าที่ในการยื่นคำขอจดทะเบียนตามร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ฯ เช่นเดียวกับแฟรนไชส์ซอร์

5.4.1.4 คุณสมบัติของแฟรนไชส์ซอร์

ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ฯ พ.ศ. มาตรา 33 บัญญัติไว้ว่า “ผู้ซึ่งจะยื่นจดทะเบียนเป็นผู้ประกอบธุรกิจแฟรนไชส์จะต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

- (1) มีอายุไม่ต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์กรณีเป็นบุคคลธรรมดา และกรณีที่เป็นนิติบุคคลต้องเป็นนิติบุคคลที่จดทะเบียนตามกฎหมายไทย
- (2) มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรหรือได้รับอนุญาตให้เข้ามาในราชอาณาจักรได้เป็นการชั่วคราวตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง

²⁰ รูปแบบการให้แฟรนไชส์ประเภทนี้เป็นการให้สิทธิแก่บุคคล หรือกลุ่มบุคคล หรือนิติบุคคลในพื้นที่รับสิทธิที่กำหนดเพื่อให้บุคคล กลุ่มบุคคล หรือนิติบุคคลดังกล่าว ทำการขยายการให้สิทธิหน่วยย่อยแบบ Individual Franchise หรือ Multiunit Franchise แก่บุคคลอื่นในพื้นที่ต่อไป

- (3) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ
- (4) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย
- (5) ไม่เคยต้องโทษตามคำพิพากษาหรือถูกเปรียบเทียบปรับในความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่พ้นโทษมาแล้วไม่น้อยกว่าสามปีก่อนวันยื่นขอจดทะเบียน
- (6) ไม่เคยต้องโทษจำคุกตามคำพิพากษาในความผิดฐานฉ้อโกงประชาชน เว้นแต่พ้นโทษมาแล้วไม่น้อยกว่าสามปีก่อนวันยื่นขอจดทะเบียน
- (7) ไม่เคยถูกเพิกถอนการจดทะเบียนการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ตามพระราชบัญญัตินี้ในระยะเวลาสามปีก่อนวันยื่นขอจดทะเบียนการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์
- (8) กรณีที่ผู้ยื่นคำขอประกอบธุรกิจอยู่ก่อนและจะนำธุรกิจนั้นมาเป็นแฟรนไชส์ด้วยตนเองธุรกิจนั้นจะต้องมีสาขาอย่างน้อยสองสาขาไม่น้อยกว่าสองปี และสาขามีกำไรติดต่อกันไม่น้อยกว่าสองรอบปีบัญชีก่อนวันที่ยื่นขอจดทะเบียนการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ ทั้งนี้การแสดงผลกำไรของสาขาให้เป็นไปตามที่อธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้าประกาศกำหนด
- (9) ต้องเป็นเจ้าของหรือมีสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่สามารถนำไปใช้ในการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ได้
- (10) มีคู่มือการปฏิบัติงานตามมาตรา 29
- (11) มีคุณสมบัติหรือไม่มีลักษณะต้องห้ามอื่นตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด
- ในกรณีนี้บุคคลเป็นผู้ขอจดทะเบียน กรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้รับผิดชอบในการดำเนินการของนิติบุคคลนั้นต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังกล่าว
- จะเห็นได้ว่าทั้ง 11 ข้อ ถือเป็นการกำหนดคุณสมบัติของแฟรนไชส์ชอร์ที่มีหน้าที่ต้องจดทะเบียนตามร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ซึ่งข้อที่เป็นสาระสำคัญที่มีประเด็นที่จะต้องพิจารณาคือข้อ 8 ที่กำหนดว่าแฟรนไชส์ชอร์จะต้องประกอบธุรกิจที่จะนำมาเป็นแฟรนไชส์ด้วยตนเองโดยมีสาขาอย่างน้อยสองสาขา ไม่น้อยกว่าสองปี และสาขามีกำไรติดต่อกันไม่น้อยกว่าสองรอบปีบัญชีก่อนวันที่ยื่นขอจดทะเบียนการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ หมายความว่าแฟรนไชส์ชอร์จะต้องประกอบธุรกิจมาแล้วไม่น้อยกว่าสองปี มีสาขาไม่น้อยกว่าสองสาขา โดยสาขานั้นอาจเกิดจากแฟรนไชส์ชอร์เป็นผู้ลงทุนเองทั้งหมด หรือร่วมทุนกับบุคคลอื่นก็ได้ แต่ไม่สามารถขายแฟรนไชส์ได้ เนื่องจากต้องห้ามตามร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ นอกจากนั้นสาขาดังกล่าวต้องมีกำไรติดต่อกันไม่น้อยกว่าสองรอบปีบัญชี ซึ่งในประเด็นนี้ ผู้เขียนเห็นว่าการกำหนดในลักษณะดังกล่าวถือเป็นการกำหนดตัวชี้วัดถึงผลสำเร็จของแฟรนไชส์ชอร์ที่จะถือเป็นคุณสมบัติในการอนุญาตให้จดทะเบียนการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ได้ เนื่องจากการขยายธุรกิจโดยใช้ระบบแฟรนไชส์นั้นเป็น

การประกอบธุรกิจที่ซับซ้อน และมีการใช้เงินลงทุนมากกว่าธุรกิจโดยทั่วไป ผู้ที่จะขยายธุรกิจโดยการขายแฟรนไชส์ได้จะต้องพิสูจน์ได้ว่าธุรกิจของตนประสบความสำเร็จแล้วในระดับหนึ่ง เพื่อให้ผู้ซื้อแฟรนไชส์เกิดความเชื่อมั่นและซื้อธุรกิจนั้นต่อไป กฎหมายจึงกำหนดคุณสมบัติของผู้ประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ไว้เป็นกรณีพิเศษ ดังนั้นเมื่อผู้ประกอบธุรกิจประสงค์จะขยายธุรกิจโดยใช้ระบบแฟรนไชส์ไม่ว่าธุรกิจนั้นจะมีขนาดเล็กหรือขนาดใหญ่ก็ต้องตกอยู่ใต้มาตรฐานเดียวกัน กล่าวคือต้องจดทะเบียนตามที่กฎหมายกำหนด นอกจากนั้นการกำหนดในลักษณะดังกล่าวถือเป็นการกระตุ้นให้ผู้ประกอบธุรกิจที่ประสงค์จะขยายธุรกิจโดยระบบแฟรนไชส์พัฒนาธุรกิจของตนให้เป็นไปตามคุณสมบัติที่กฎหมายกำหนดเพื่อให้สามารถประกอบธุรกิจภายใต้ระบบแฟรนไชส์ได้ และการที่กำหนดให้แฟรนไชส์ซอร์มีสาขาอย่างน้อยสองสาขา แฟรนไชส์ซอร์อาจนำสาขาดังกล่าวเป็นสาขาดั้งเดิมให้กับแฟรนไชส์ซีในการฝึกอบรมและเรียนรู้รูปแบบในการประกอบธุรกิจได้อีกด้วย

สำหรับเรื่องจำนวนสาขาและระยะเวลาในการประกอบธุรกิจที่กฎหมายกำหนด ให้แฟรนไชส์ซอร์ประกอบธุรกิจมาแล้วไม่น้อยกว่าสองปีและมีสาขาไม่น้อยกว่าสองสาขานั้น ผู้เขียนเห็นว่ามีความเหมาะสมดีแล้ว เนื่องจากหากกำหนดเงื่อนไขสูงกว่านี้ เช่น กำหนดให้ประกอบธุรกิจมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปีและมีสาขาไม่น้อยกว่าห้าสาขา ก็อาจทำให้ธุรกิจขนาดย่อมไม่สามารถขยายธุรกิจของตนโดยใช้ระบบแฟรนไชส์ได้ ซึ่งสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ฯ ที่มีขึ้นเพื่อสนับสนุนการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ มิได้มีขึ้นเพื่อการควบคุมการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์แต่อย่างใด นอกจากนั้นกฎหมายกำหนดไว้เป็นมาตรฐานขั้นต่ำเท่านั้น แต่ในระบบธุรกิจแล้ว แฟรนไชส์ซอร์ที่ประกอบกิจการมาหลายปี มีจำนวนสาขามาก และมีผลประกอบการที่ดี ย่อมได้รับความเชื่อถือจากแฟรนไชส์ซีมากกว่าแฟรนไชส์ซอร์ที่ประกอบกิจการมาเพียงสองปี มีสาขาเพียงสองสาขา ตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งเรื่องดังกล่าวแฟรนไชส์ซีสามารถนำมาเป็นข้อมูลในการตัดสินใจได้ เนื่องจากกฎหมายบังคับให้แฟรนไชส์ซอร์เปิดเผยข้อมูลดังกล่าวอยู่แล้ว

เมื่อมีการกำหนดในลักษณะเช่นนี้ จะมีผู้ประกอบธุรกิจแฟรนไชส์เป็นจำนวนมากที่ไม่มีคุณสมบัติตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งมีผลทำให้ผู้ประกอบธุรกิจแฟรนไชส์เหล่านั้นไม่ต้องยื่นคำขอจดทะเบียนตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในมาตรา 32 และเมื่อไม่ได้ยื่นคำขอจดทะเบียนก็จะส่งผลให้ต้องห้ามกระทำการตามร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ฯ มาตรา 18 กล่าวคือ (1) ห้ามใช้ชื่อหรือคำที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศซึ่งมีความหมายหรือทำให้เข้าใจได้ว่าผู้ประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ในการประกอบธุรกิจ หรือในดวงตรา ป้ายชื่อ หนังสือบอกกล่าวป่าวร้อง จดหมาย โบแจ้งความ หรือเอกสารอย่างอื่นเกี่ยวกับธุรกิจ และ

(2) ห้ามโฆษณาหรือชักชวนผู้อื่นให้เข้าร่วมในการทำธุรกิจโดยแอบอ้างว่าเป็นแฟรนไชส์ ในประเด็นนี้ผู้เขียนเห็นว่ากรมพัฒนาธุรกิจการค้าควรหาแนวทางในการแก้ปัญหาที่จะเกิดตามมา เช่น การสร้างนโยบายในเรื่องการส่งเสริมธุรกิจดังกล่าวให้มีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนด

สำหรับผู้ประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ซึ่งประกอบธุรกิจอยู่แล้วในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ หากประสงค์จะประกอบธุรกิจนั้นต่อไป ให้จดทะเบียนการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในมาตรา 32 ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ตามบทเฉพาะกาล (มาตรา 53) ของร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ฯ ดังนั้นผู้ประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ (แฟรนไชส์ซอร์) ที่ประกอบธุรกิจอยู่ในปัจจุบันจะต้องมีคุณสมบัติตามที่กฎหมายกำหนด จึงจะยื่นคำขอจดทะเบียนและประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ตามร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้

5.4.1.5 อำนาจหน้าที่ของนายทะเบียน

เมื่อนายทะเบียนได้รับคำขอจดทะเบียนการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ ให้นายทะเบียนพิจารณาและตรวจสอบในเรื่องความถูกต้องครบถ้วนของคำขอจดทะเบียน คุณสมบัติของผู้ยื่นคำขอจดทะเบียน สัญญาการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ การมีอยู่ของคู่มือการปฏิบัติงาน แผนการดำเนินธุรกิจที่แฟรนไชส์ซอร์จะใช้ในการส่งเสริมและควบคุมการประกอบธุรกิจของแฟรนไชส์ซี รวมถึงการประกอบธุรกิจที่จะนำมาเป็นแฟรนไชส์ของผู้ยื่นคำขอ²¹

ในกรณีที่นายทะเบียนเห็นว่า การยื่นคำขอนั้นถูกต้อง นายทะเบียนต้องรับจดทะเบียนและแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ยื่นคำขอทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับจดทะเบียน ในกรณีที่นายทะเบียนเห็นว่า การยื่นคำขอนั้นไม่ถูกต้อง ให้นายทะเบียนมีคำสั่งให้ผู้ยื่นคำขอแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงให้ถูกต้องภายในเวลาอันสมควร เมื่อผู้ยื่นคำขอได้ดำเนินการแล้ว นายทะเบียนต้องรับจดทะเบียนและแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ยื่นคำขอทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับจดทะเบียน ในกรณีที่ผู้ยื่นคำขอไม่ปฏิบัติตามคำสั่งที่ให้แก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงภายในเวลาที่กำหนด นายทะเบียนต้องมีคำสั่งไม่รับจดทะเบียนการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ และนายทะเบียนต้องแจ้งเป็นหนังสือพร้อมทั้งเหตุผลให้ผู้ยื่นคำขอทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันสิ้นกำหนดเวลาให้ปฏิบัติตามคำสั่ง²² อย่างไรก็ตามผู้ประกอบธุรกิจแฟรนไชส์สามารถยื่นอุทธรณ์คำสั่งไม่รับจดทะเบียน

²¹ ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ พ.ศ. มาตรา 34 วรรคหนึ่ง

²² ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ พ.ศ. มาตรา 34 วรรคสองและวรรคสาม

การประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ได้โดยอุทธรณ์เป็นหนังสือต่อรัฐมนตรีภายในสามสิบวันนับแต่วันที่
ได้รับหนังสือแจ้งคำสั่งไม่รับจดทะเบียน²³

5.4.2 การยื่นคำขอแก้ไขรายการที่จดทะเบียนไว้หรือเลิกประกอบธุรกิจแฟรนไชส์

ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ พ.ศ. มาตรา 32 วรรคสองกำหนด
ว่าในกรณีที่มีการแก้ไขรายการที่จดทะเบียนไว้หรือเลิกประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ให้
ผู้ประกอบการ แฟรนไชส์จดทะเบียนการเปลี่ยนแปลงหรือเลิกต่อนายทะเบียนภายในสิบห้าวัน
หากผู้ประกอบการแฟรนไชส์ฝ่าฝืน ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท²⁴

5.4.3 อัตราค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียน

บัญชีแนบท้ายร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ พ.ศ. กำหนดไว้ว่า
ค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนประกอบธุรกิจแฟรนไชส์มีอัตรารายละ 5,000 บาท และ
ค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงรายการ ครั้งละ 1,000 บาท

5.4.4 การเพิกถอนการจดทะเบียนการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์

ถ้าผู้ประกอบการแฟรนไชส์รายใดซึ่งได้จดทะเบียนแล้วไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามที่
กฎหมายกำหนด หรือขาดคุณสมบัติ หรือไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามสัญญา หรือไม่ปฏิบัติตาม
เงื่อนไขที่นายทะเบียนกำหนด หรือมีการดำเนินงานในลักษณะที่อาจเป็นเหตุให้เกิดความเสียหาย
แก่แฟรนไชส์หรือประชาชน นายทะเบียนมีอำนาจเพิกถอนการจดทะเบียนการประกอบธุรกิจ
แฟรนไชส์ได้โดยแจ้งเป็นหนังสือพร้อมทั้งเหตุผลที่เพิกถอนให้ผู้ประกอบการแฟรนไชส์ทราบ
ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่มิคำสั่งเพิกถอน²⁵

เมื่อนายทะเบียนเพิกถอนการจดทะเบียนการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์แล้ว ผู้ประกอบ
ธุรกิจแฟรนไชส์ที่ถูกเพิกถอนการจดทะเบียนนั้นจะทำการชักชวน โฆษณา หรือให้สิทธิ

²³ ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ พ.ศ. มาตรา 39

²⁴ ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ พ.ศ. มาตรา 48

²⁵ ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ พ.ศ. มาตรา 37

การประกอบธุรกิจแฟรนไชส์รายใหม่ต่อไปอีกไม่ได้²⁶ หากผู้ประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ฝ่าฝืนต้องระวางโทษปรับตั้งแต่ห้าหมื่นบาทถึงห้าแสนบาท และปรับต่อเนื่องอีกวันละหนึ่งหมื่นบาทตลอดเวลาที่ฝ่าฝืน²⁷ อย่างไรก็ตามผู้ประกอบธุรกิจแฟรนไชส์สามารถยื่นอุทธรณ์คำสั่งเพิกถอนการจดทะเบียนของนายทะเบียนได้ โดยอุทธรณ์เป็นหนังสือต่อรัฐมนตรีภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งคำสั่งเพิกถอนของนายทะเบียน²⁸

5.4.5 บทกำหนดโทษกรณีการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์โดยไม่ได้จดทะเบียน

ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่ห้าหมื่นบาทถึงห้าแสนบาทและปรับต่อเนื่องอีกวันละหนึ่งหมื่นบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่²⁹

5.4.6 การส่งรายงานผลการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ประจำปี

ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ พ.ศ. มาตรา 36 กำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ซึ่งได้จดทะเบียนแล้วมีหน้าที่ต้องส่งรายงานผลการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ประจำปีตามแบบและรายละเอียดพร้อมด้วยหลักฐานที่อธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้าประกาศกำหนดต่อนายทะเบียนภายในห้าเดือนนับแต่วันสิ้นปี โดยที่ระยะเวลาดังกล่าวให้คำนวณตามปีปฏิทิน³⁰ หากผู้ประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ฝ่าฝืนต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท³¹

²⁶ ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ พ.ศ. มาตรา 38

²⁷ ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ พ.ศ. มาตรา 50

²⁸ ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ พ.ศ. มาตรา 39

²⁹ ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ พ.ศ. มาตรา 44

³⁰ ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ พ.ศ. มาตรา 36 วรรคสอง

³¹ ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ พ.ศ. มาตรา 49

5.5 การให้ความคุ้มครองแพรอนไซส์ซีในการประกอบธุรกิจแพรอนไซส์

5.5.1 แพรอนไซส์ซอร์หรือตัวแทนมีหน้าที่ต้องเปิดเผยข้อมูลแพรอนไซส์

ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแพรอนไซส์ พ.ศ. มาตรา 20 วรรคสองได้กำหนดให้แพรอนไซส์ซอร์หรือตัวแทนมีหน้าที่ต้องเปิดเผยข้อมูลที่จำเป็นในการประกอบธุรกิจแพรอนไซส์ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ซึ่งการบังคับให้เปิดเผยข้อมูลสำคัญ (Disclosure Regulation) นั้น เป็นมาตรการของรัฐในการควบคุมกิจกรรมทางเศรษฐกิจอย่างหนึ่ง โดยรัฐจะเข้ามาควบคุมคุณภาพและปริมาณข้อมูลที่แพรอนไซส์ซอร์เปิดเผยแก่แพรอนไซส์ซี เพื่อให้แพรอนไซส์ซีมีข้อมูลเพียงพอในการตัดสินใจทำธุรกิจในรูปแบบแพรอนไซส์ เพื่อป้องกันไม่เกิดความเสียหายจากข้อมูลที่หลอกลวงหรือชวนเชื่อ ดังนี้

1. การเปิดเผยข้อมูลในขณะทำการชักชวนหรือโฆษณาให้ผู้อื่นเข้าร่วมทำธุรกิจ³²
2. การเปิดเผยข้อมูลก่อนทำสัญญาการประกอบธุรกิจแพรอนไซส์ระหว่างแพรอนไซส์ซอร์และแพรอนไซส์ซีไม่น้อยกว่าสิบสี่วัน³³ เว้นแต่มีการเปิดเผยข้อมูลตาม (1) แล้วสำหรับประเด็นเรื่องระยะเวลาในการจัดส่งนั้น ผู้เขียนมีความเห็นว่ามีความเหมาะสมในการที่ผู้ที่จะเข้ารับแพรอนไซส์ซีใช้ในการพิจารณาเอกสารหรือปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ

การกำหนดให้แพรอนไซส์ซอร์มีหน้าที่ต้องเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการให้สิทธิแพรอนไซส์ก่อนการตกลงเข้าทำสัญญาและก่อนจ่ายเงินให้แพรอนไซส์ซอร์ นั้น เพื่อให้แพรอนไซส์ซีได้รับข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วน ชัดเจนเพียงพอก่อนการตัดสินใจเป็นแพรอนไซส์ซี และเพื่อป้องกันมิให้แพรอนไซส์ซีได้รับความเสียหาย

3. การเปิดเผยข้อมูลภายใน 60 วัน หลังจากที่แพรอนไซส์ซีตกลงทำสัญญาการประกอบธุรกิจแพรอนไซส์กับแพรอนไซส์ซอร์³⁴ ซึ่งในมาตรา 26 บัญญัติว่า “เมื่อแพรอนไซส์ซีตกลงทำสัญญาประกอบธุรกิจแพรอนไซส์แล้ว แพรอนไซส์ซอร์หรือตัวแทนมีหน้าที่เปิดเผยข้อมูลทั้งหมดเท่าที่จำเป็นในการประกอบธุรกิจแพรอนไซส์ ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดแก่แพรอนไซส์ซี ภายในหกสิบวัน ...” ในประเด็นนี้ ผู้เขียนมีความเห็นว่าในทางปฏิบัติแพรอนไซส์ซอร์จะไม่เปิดเผยสิ่งที่ตนรู้ทั้งหมดให้แพรอนไซส์ซี เพราะจะทำให้แพรอนไซส์ซีทำเองได้ทั้งหมดและไม่จำเป็นต้องมาเป็น

³² ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแพรอนไซส์ พ.ศ. มาตรา 20 วรรคสอง

³³ ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแพรอนไซส์ พ.ศ. มาตรา 22

³⁴ ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแพรอนไซส์ พ.ศ. มาตรา 26

แฟรนไชส์ซี โดยหลักแล้วการเปิดเผยข้อมูลนั้น ต้องเป็นการเปิดเผยในระดับที่เพียงพอที่ทำให้แฟรนไชส์ซีทำธุรกิจนั้นได้ตามมาตรฐานของแฟรนไชส์ซอร์ ดังนั้นที่มาตราที่กำหนดว่าต้องเปิดเผยข้อมูลทั้งหมด จึงขัดกับแนวคิดในการทำธุรกิจแฟรนไชส์ จึงเสนอให้ปรับถ้อยคำเป็น “..... มีหน้าที่เปิดเผยข้อมูลที่จำเป็นและเพียงพอในการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์” ซึ่งเมื่อปรับถ้อยคำดังกล่าวแล้ว แม้จะดูเหมือนไม่มีความแน่นอน แต่ผู้เขียนเห็นว่าเป็นเพราะสภาพของการทำธุรกิจเองที่ไม่อาจกำหนดตายตัวได้ แต่หากไม่มีการเปิดเผยข้อมูลอย่างเพียงพอ ภายใต้ระบบแฟรนไชส์จะมีกลไกที่ลงโทษแฟรนไชส์ซอร์เองอยู่แล้ว คือแฟรนไชส์ซีจะไม่ประสบความสำเร็จหรือแฟรนไชส์ซีทำได้ไม่ดีไม่เป็นไปตามมาตรฐาน ชื่อเสียงของแฟรนไชส์ก็จะเสียไป อย่างไรก็ตามหากทางราชการต้องการเข้าแทรกแซงเพื่อช่วยเหลือแฟรนไชส์ซีก็อาจถือว่าการประกอบธุรกิจที่ไม่ถูกต้องและไม่เป็นธรรมและฟ้องคดีหรือเพิกถอนทะเบียนได้

ในร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ พ.ศ. ไม่มีการกำหนดในเรื่องข้อมูลและรายละเอียดอย่างใดบ้างที่แฟรนไชส์ซอร์หรือตัวแทนมีหน้าที่ที่จะต้องเปิดเผยเพียงแต่มีการกำหนดไว้กว้างๆ ว่าเป็นไปตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

ผู้เขียนจึงเห็นควรเสนอดังนี้

1. ข้อมูลที่จำเป็นที่ควรกำหนดให้แฟรนไชส์ซอร์หรือตัวแทนมีหน้าที่ต้องเปิดเผยในขณะทำการชักชวนหรือโฆษณาให้ผู้อื่นเข้าร่วมทำธุรกิจตามร่างพระราชบัญญัติฯ มาตรา 20 วรรคสอง หรือข้อมูลที่กำหนดให้แฟรนไชส์ซอร์หรือตัวแทนมีหน้าที่ต้องเปิดเผยก่อนทำสัญญาการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ระหว่างแฟรนไชส์ซอร์และแฟรนไชส์ซีไม่น้อยกว่าสิบสี่วัน ตามร่างพระราชบัญญัติฯ มาตรา 22 ซึ่งในประเด็นนี้ผู้เขียนเห็นว่าข้อมูลดังกล่าวควรกำหนดให้เป็นรูปแบบเดียวกัน เนื่องจากร่างพระราชบัญญัติฯ มาตรา 22 กำหนดช้อยกเว้นไว้ให้แฟรนไชส์ซอร์หรือตัวแทนไม่มีหน้าที่เปิดเผยข้อมูลก็ต่อเมื่อได้มีการเปิดเผยข้อมูลตามที่กำหนดในขณะชักชวนหรือโฆษณาตามมาตรา 20 วรรคสองแล้ว ดังนั้นข้อมูลที่จำเป็นที่แฟรนไชส์ซอร์หรือตัวแทนมีหน้าที่เปิดเผยทั้งสองกรณี มีดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลเบื้องต้นของแฟรนไชส์ ได้แก่รายละเอียดของแฟรนไชส์ซอร์ ซึ่งครอบคลุมถึงประวัติความเป็นมาของการดำเนินการ และธุรกิจของบริษัทรวมทั้งเจ้าหน้าที่และบริษัทสาขาที่เกี่ยวข้อง และกฎเกณฑ์เฉพาะต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจแฟรนไชส์

ยกตัวอย่างเช่น

- ชื่อและที่อยู่ตามกฎหมายของแฟรนไชส์ซอร์ ซึ่งกรณีที่แฟรนไชส์ซอร์เป็นนิติบุคคลให้หมายถึงชื่อและที่อยู่ของสถานที่ประกอบการตามที่ได้จดทะเบียนไว้ นอกจากนี้ยัง

รวมถึงข้อมูลของประเภทนิติบุคคลด้วย เช่น ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด เพื่อให้แฟรนไชส์ซีทราบถึงขอบเขตความรับผิดชอบของแฟรนไชส์ซอร์

- เครื่องหมายการค้า ชื่อทางการค้า ชื่อกิจการ สิทธิบัตร ลิขสิทธิ์ สิทธิในซอฟต์แวร์ และโน้วฮาวที่จะอนุญาตให้แก่ผู้ที่จะเข้ารับแฟรนไชส์ ซึ่งข้อมูลดังกล่าวจะต้องเป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจดทะเบียนหรืออยู่ในระหว่างยื่นคำขอจดทะเบียน ชื่อเจ้าของหรือชื่อผู้ยื่นคำขอจดทะเบียน และวันหมดอายุ และคดีที่เกิดจากการถูกโต้แย้งสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญานั้น ซึ่งจะมีผลกระทบกับการใช้สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาเหล่านั้นของแฟรนไชส์ซีภายใต้สัญญาแฟรนไชส์

- ลักษณะของธุรกิจที่จะให้แฟรนไชส์

2. ประสบการณ์ทำงานของแฟรนไชส์ซอร์ เช่น ผลงานของแฟรนไชส์ซอร์ ระยะเวลาในการดำเนินงานของแฟรนไชส์ซอร์ และข้อมูลเกี่ยวกับผู้บริหารระดับสูงของธุรกิจ หรือเจ้าของกิจการ ไม่ว่าจะเป็ชื้อ ที่อยู่ และตำแหน่ง ตลอดจนประสบการณ์การทำงานในช่วงระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา

3. ประวัติการเป็นคดีความ ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติอาชญากรรม ความรับผิดชอบแพ่งหรือคดีล้มละลายที่เกี่ยวข้องกับการให้แฟรนไชส์ภายในระยะเวลา 5 ปีจนถึงปัจจุบัน เพื่อเป็นประโยชน์ในการตัดสินใจของผู้ที่จะเข้ารับแฟรนไชส์ว่าแฟรนไชส์ซอร์มีความน่าเชื่อถือเพียงใดและยังสามารถประเมินผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นตามมา ทั้งนี้ให้ใช้บังคับเฉพาะกับแฟรนไชส์ซอร์เท่านั้น ไม่รวมถึงผู้บริหารของแฟรนไชส์ซอร์เนื่องจากอาจไปกระทบกับสิทธิตามกฎหมายรัฐธรรมนูญได้

4. ข้อมูลทางการเงินของแฟรนไชส์ซอร์ โดยกำหนดให้เปิดเผยบัญชีงบดุล 2 ปีและต้องเปิดเผยในส่วนดำเนินการ ผู้ถือหุ้น และกระแสเงินสดของแฟรนไชส์ซอร์ภายในเวลา 3 ปีด้วย

5. จำนวนและรายละเอียดของแฟรนไชส์ซีในปัจจุบัน เช่น ชื่อ ที่อยู่ หมายเลขโทรศัพท์ของที่ทำการของแฟรนไชส์ซี เพื่อที่ผู้ที่สนใจจะได้ติดต่อและสอบถามถึงการดำเนินงาน ปัญหาที่เกิดขึ้น ความสัมพันธ์ระหว่างแฟรนไชส์ซอร์และแฟรนไชส์ซี และความสัมพันธ์ในหมู่แฟรนไชส์ซีด้วยกัน เพื่อจะได้ทราบว่าแฟรนไชส์ซอร์ได้ให้ความช่วยเหลือในการบริหารงานแก่แฟรนไชส์ซีรายอื่นๆ อย่างไร นอกจากนี้ยังต้องเปิดเผยข้อมูลของแฟรนไชส์ซีที่เลิกทำธุรกิจที่ได้รับแฟรนไชส์ซีในช่วงระยะเวลา 3 ปีที่ผ่านมา พร้อมทั้งเหตุผลที่แฟรนไชส์ซีเหล่านั้นเลิกทำธุรกิจโดยระบุถึงเหตุผลในลักษณะกว้างๆ เช่น เลิกโดยสมัครใจ ไม่ได้ต่ออายุสัญญา เป็นต้น เพื่อให้ผู้สนใจได้ประเมินสถานการณ์ได้อย่างถูกต้อง

6. แฟรนไชส์ซอร์ต้องเปิดเผยรายละเอียดของอสังหาริมทรัพย์ สงหาริมทรัพย์ และบริการใดๆ ที่แฟรนไชส์ซีถูกกำหนดให้ต้องจัดซื้อหรือเช่า รวมทั้งรายละเอียดผลตอบแทนที่

แฟรนไชส์ชอร์จะได้รับจากการนั้นด้วย เช่น สินค้าหรือบริการที่แฟรนไชส์ชอร์ต้องซื้อหรือเช่าจากแฟรนไชส์ชอร์ หรือจากผู้ขายสินค้าที่แฟรนไชส์ชอร์กำหนด เนื่องจากสินค้าหรือบริการนั้นเป็นสินค้าหรือบริการที่เป็นส่วนสำคัญในธุรกิจที่ได้รับแฟรนไชส์ หรือสินค้าหรือบริการที่ไม่จำเป็นต้องควบคุมแหล่งที่มาของสินค้าหรือบริการ เนื่องจากเป็นสินค้าหรือบริการที่ไม่ใช่ส่วนสำคัญของธุรกิจซึ่งแฟรนไชส์ชอร์สามารถใช้มาตรฐานทั่วไปในการควบคุมดูแลได้เอง

7. รายละเอียดโดยประมาณของเงินลงทุนเริ่มต้นของแฟรนไชส์ชอร์ เช่น ค่าอสังหาริมทรัพย์ อุปกรณ์เครื่องมือ ค่าก่อสร้าง ค่าธรรมเนียมทางด้านบัญชีและกฎหมาย ค่าธรรมเนียมการอนุญาตให้ใช้สิทธิ และค่าใช้จ่ายอื่นๆ เป็นต้น

8. รายละเอียดของค่าธรรมเนียมต่างๆ เช่น ค่าธรรมเนียมแฟรนไชส์ขั้นต้น ค่าจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ค่าเช่าที่ต้องจ่ายล่วงหน้า รวมทั้งค่ารอยัลตี้ ค่าธรรมเนียมในการฝึกอบรม ค่าธรรมเนียมการตรวจสอบบัญชี ค่าธรรมเนียมการต่ออายุสัญญาแฟรนไชส์ เป็นต้น

9. สิทธิหน้าที่ของแฟรนไชส์ชอร์ เช่น การเลือกและอนุมัติสถานที่ตั้ง การคัดเลือกและอบรมพนักงานของแฟรนไชส์ชอร์ การให้ความช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาจากการดำเนินกิจการ การจัดหาโฆษณา เป็นต้น

10. สิทธิหน้าที่ของแฟรนไชส์ชอร์ เช่น สิทธิในการเลือกสถานที่และการได้มาซึ่งสถานที่ สิทธิในการรับการฝึกอบรมเริ่มแรกและต่อไป สิทธิในการมีส่วนร่วมในความเป็นเจ้าของหรือการบริหารจัดการ หน้าที่ในการดำเนินการตามมาตรฐานและนโยบายของแฟรนไชส์ชอร์ เป็นต้น

11. สัญญาแฟรนไชส์และสัญญาที่เกี่ยวข้อง เช่น สัญญาเช่าสถานที่

12. เงื่อนไขการเลิกสัญญา การยกเลิก การแก้ไข รวมทั้งการต่ออายุสัญญา

13. ในกรณีที่มีการคาดคะเนรายรับจากการประกอบการหรือกล่าวอ้างถึงรายรับของแฟรนไชส์ชอร์ที่ประกอบการอยู่ในปัจจุบัน จะต้องแสดงหลักฐานหรือวิธีการคำนวณที่ก่อให้เกิดรายรับตามที่กล่าวอ้างด้วย

อย่างไรก็ตาม แฟรนไชส์ชอร์มักร้องขอให้ผู้ที่จะเข้ารับแฟรนไชส์ทำสัญญาไม่เปิดเผยข้อมูลความลับตั้งแต่เริ่มแรกในการเจรจาต่อรองก่อนที่ผู้ที่เข้ารับแฟรนไชส์ตกลงทำสัญญา เพราะการเจรจาต่อรองในช่วงแรกแฟรนไชส์ชอร์ก็อาจต้องเปิดเผยข้อมูลที่สำคัญบางประการให้กับผู้ที่เข้ารับแฟรนไชส์ ดังนั้นเพื่อเป็นการประกันความเสี่ยงที่ข้อมูลความลับดังกล่าวอาจถูกเผยแพร่สู่สาธารณชน แฟรนไชส์ชอร์จึงเรียกร้องให้ผู้ที่เข้ารับแฟรนไชส์ทำสัญญาไม่เปิดเผยข้อมูลความลับนั้น อย่างไรก็ตาม แฟรนไชส์ชอร์ก็ต้องแจ้งให้ผู้ที่เข้ารับแฟรนไชส์ ทราบว่าข้อมูลใดบ้างที่เป็นความลับและมีจำนวนมากน้อยเพียงไร

2. ข้อมูลที่จำเป็นที่ควรกำหนดให้แฟรนไชส์ซอร์หรือตัวแทนมีหน้าที่ต้องเปิดเผยภายใน 60 วัน หลังจากที่แฟรนไชส์ซีตกลงทำสัญญาการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์กับแฟรนไชส์ซอร์ ตามร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ฯ มาตรา 26 มีดังนี้

1. คู่มือการปฏิบัติงาน

2. รายละเอียดของสัญญาอนุญาตให้ใช้สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาต่างๆ เช่น know-how สูตร กรรมวิธีการผลิต สินค้าหรือบริการที่ให้สิทธิ เป็นต้น

บทบัญญัติเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลนั้นควรกำหนดให้แฟรนไชส์ซอร์ต้องเปิดเผยข้อมูลให้ครบตามที่กฎหมายบัญญัติภายในเอกสารเพียงฉบับเดียว ซึ่งการกำหนดให้ต้องส่งข้อมูลทั้งหมดภายในครั้งเดียวก็เพื่อให้แน่ใจว่าแฟรนไชส์ซอร์ไม่ได้เก็บข้อมูลที่สำคัญไว้จนนาทีสุดท้ายจึงส่งให้แฟรนไชส์ซี เพราะจะทำให้ข้อมูลดังกล่าวไม่อยู่ในความสนใจของแฟรนไชส์ซี อาจมีผลให้การตัดสินใจของแฟรนไชส์ซีเกิดความผิดพลาดได้ อย่างไรก็ตามอาจมีบางกรณีที่อาจจะมีการทำแยกต่างหากแนบไปกับเอกสารชุดแรก เช่น หลักฐานทางการเงิน หากมีการเปลี่ยนแปลงของข้อมูลดังกล่าว ควรกำหนดให้เป็นหน้าที่ของแฟรนไชส์ซอร์ที่จะต้องส่งหนังสือไปยังแฟรนไชส์ซีถึงการเปลี่ยนแปลงนั้น ให้เร็วที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

นอกจากนั้นควรจะมีบทบัญญัติในการให้สิทธิแฟรนไชส์ซีที่จะร้องขอเอกสารที่เป็นปัจจุบันได้และกำหนดให้แฟรนไชส์ซอร์มีหน้าที่ต้องจัดส่งให้ภายในสิบสี่วันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือดังกล่าว เพื่อคุ้มครองให้แฟรนไชส์ซีได้รับข้อมูลที่เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ อย่างไรก็ตามควรกำหนดว่าหนังสือร้องขอนั้นทำได้เพียงหนึ่งครั้งเท่านั้นภายในระยะเวลา 12 เดือน เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้เป็นการระแวกแฟรนไชส์ซอร์มากจนเกินไป

ทั้งนี้ผู้เขียนได้ร่างประกาศของรัฐมนตรีที่ออกตามความมาตรา 20 วรรคสอง มาตรา 22 และมาตรา 26 แห่งร่างพระราชบัญญัตินี้³⁵ เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาในการดำเนินการออกประกาศต่อไป

สำหรับในกรณีของการให้สิทธิในรูปแบบ Sub franchise ซึ่งแฟรนไชส์ซอร์จะให้สิทธิแฟรนไชส์ซีทำการขยายการให้สิทธิต่อไปในพื้นที่ที่แฟรนไชส์ซอร์กำหนดนั้น เงื่อนไขในการเปิดเผยข้อมูลก็มีผลใช้บังคับกับซัพแฟรนไชส์ซอร์ด้วย กล่าวคือ ซัพแฟรนไชส์ซอร์ก็ต้องจัดส่งข้อมูลของตนในลักษณะเดียวกันนี้ให้แก่ซัพแฟรนไชส์ซี (ตามสัญญาแฟรนไชส์ช่วง) ในขณะเดียวกัน ซัพแฟรนไชส์ซีก็จะต้องได้รับข้อมูลเกี่ยวกับแฟรนไชส์ซอร์ (ตามสัญญาแฟรนไชส์หลัก) อีกส่วน

³⁵ ดูภาคผนวก ข.

หนึ่งด้วย นอกจากนี้ซัพพอร์นไชน์ซอร์ยังต้องส่งสัญญาแพรนไชน์หลักให้แก่ซัพพอร์นไชน์ซี รวมทั้งผลที่จะเกิดขึ้นในกรณีที่สัญญาแพรนไชน์หลักถูกยกเลิกให้แก่ซัพพอร์นไชน์ซี

ข้อมูลดังกล่าวที่ผู้เขียนนำเสนอ นั้นสามารถนำไปใช้กับธุรกิจแพรนไชน์ได้ทุกธุรกิจไม่ว่าจะเป็นธุรกิจทางด้านอาหาร เครื่องดื่ม ธุรกิจการศึกษา หรือธุรกิจขายสินค้าหรือให้บริการอื่นๆ เป็นต้น อย่างไรก็ตามแพรนไชน์ซีควรตระหนักว่าการมีกฎหมายเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลเป็นเพียงเครื่องมือที่จะช่วยให้แพรนไชน์ซีได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับแพรนไชน์เพื่อป้องกันการถูกเอารัดเอาเปรียบจากแพรนไชน์ซอร์และทำให้คู่สัญญาทราบสถานะที่แน่นอนของตนเองเท่านั้น อันจะส่งผลให้ความเสี่ยงในการตัดสินใจเข้าประกอบธุรกิจแพรนไชน์ลดลง อย่างไรก็ตามกฎหมายเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวก็มิได้เป็นหลักประกันว่าธุรกิจแพรนไชน์จะประสบความสำเร็จ เพราะยังคงมีปัจจัยอื่นๆ อันเป็นความเสี่ยงทางธุรกิจอยู่ดี

แม้ว่าวัตถุประสงค์ของบทบัญญัติในเรื่องการเปิดเผยข้อมูลจะมีขึ้นเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ที่จะเข้ารับแพรนไชน์ได้ทราบข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการให้แพรนไชน์ทั้งหมดและนำมาใช้ในการตัดสินใจว่าจะตกลงทำแพรนไชน์กับแพรนไชน์ซอร์หรือไม่ อย่างไรก็ตามผู้เขียนเห็นว่ามีการกรณีที่แพรนไชน์ซอร์ไม่จำเป็นต้องเปิดเผยเอกสารดังกล่าว ซึ่งควรกำหนดเป็นข้อยกเว้นหน้าในการเปิดเผยข้อมูลของแพรนไชน์ซอร์ไว้ ในกรณีดังต่อไปนี้

ข้อยกเว้นหน้าในการเปิดเผยข้อมูลของแพรนไชน์ซอร์

1. กรณีที่ผู้ที่จะเข้ารับแพรนไชน์เป็นพนักงานหรือกรรมการผู้บริหารในบริษัทของแพรนไชน์ซอร์อย่างน้อยเป็นเวลา 1 ปี ในช่วงก่อนที่จะมีการทำสัญญาแพรนไชน์ เนื่องจากผู้ที่จะเข้ารับแพรนไชน์ดังกล่าว น่าจะได้รับทราบข้อมูลที่สำคัญสำหรับการตัดสินใจแล้ว

2. กรณีที่มีการโอนสิทธิในการรับแพรนไชน์ให้กับผู้รับโอนที่ผู้รับโอนได้รับสิทธิหน้าที่ภายใต้เงื่อนไขตามสัญญาแพรนไชน์เดิมที่แพรนไชน์ซีได้รับ กล่าวคือมีการเปลี่ยนแปลงสัญญาในส่วนของผู้โอนแพรนไชน์ซีเท่านั้น เนื่องจากในการโอนสิทธิแพรนไชน์ให้กับผู้รับโอนนั้น แพรนไชน์ซีเดิมในฐานะผู้โอนสิทธิต้องส่งผ่านข้อมูลทั้งหมดที่ได้รับจากแพรนไชน์ซอร์ตั้งแต่เริ่มแรกให้แก่ผู้รับโอนสิทธิแพรนไชน์อย่างครบถ้วนอยู่แล้ว นอกจากนั้นการโอนดังกล่าวแพรนไชน์ซอร์ต้องไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในขั้นตอนการโอนสิทธิ นอกจากนี้เป็นผู้อนุญาตการโอนสิทธิเท่านั้น เพื่อจะทำให้มั่นใจว่าข้อมูลที่เป็นสาระสำคัญหรือเงื่อนไขต่างๆ ไม่มีการเปลี่ยนแปลงใดๆ ดังนั้นแพรนไชน์ซอร์ก็ไม่มีหน้าที่ที่ต้องส่งเอกสารใดๆ ให้แก่ผู้รับโอน แต่หากแพรนไชน์ซอร์มีข้อเสนอใหม่ๆ ที่ต้องการให้ผู้รับโอนพิจารณา ก็จะกลายเป็นการขายแพรนไชน์ใหม่ ซึ่งมีผลให้แพรนไชน์ซอร์มีหน้าที่ในการเปิดเผยข้อมูลตามกฎหมาย

3. กรณีที่มีการต่ออายุหรือขยายระยะเวลาอายุของสัญญา โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขใดๆ เพราะแฟรนไชส์ซีมีข้อมูลอยู่แล้ว

ผลของการไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติของกฎหมายในเรื่องการเปิดเผยข้อมูล

กรณีแฟรนไชส์ซอร์ไม่เปิดเผยข้อมูลในขณะที่ทำการชักชวนหรือโฆษณาให้ผู้อื่นเข้าร่วมทำธุรกิจตามมาตรา 20 วรรคสอง หรือไม่เปิดเผยข้อมูลก่อนทำสัญญาการประกอบธุรกิจ แฟรนไชส์ระหว่างแฟรนไชส์ซอร์และแฟรนไชส์ซีไม่น้อยกว่าสิบสี่วันตามมาตรา 22 นายทะเบียนมีอำนาจเพิกถอนการจดทะเบียนการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ได้³⁶ สำหรับกรณีฝ่าฝืนไม่เปิดเผยข้อมูลภายใน 60 วัน หลังจากที่แฟรนไชส์ซีตกลงทำสัญญาการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์กับแฟรนไชส์ซอร์แล้ว แฟรนไชส์ซีมีสิทธิบอกเลิกสัญญาและรับเงินค่าธรรมเนียมคืนทั้งหมด รวมทั้งเรียกร้องค่าเสียหายได้อีกด้วย³⁷

5.5.2 การกำหนดแบบของสัญญาระหว่างแฟรนไชส์ซอร์และแฟรนไชส์ซี

ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ พ.ศ. มาตรา 23 บัญญัติไว้ว่า “สัญญาการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ระหว่างแฟรนไชส์ซอร์และแฟรนไชส์ซีจะต้องทำเป็นหนังสือ และมีกรระบุในเรื่องและรายละเอียดตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ซึ่งอย่างน้อยต้องมีเรื่องดังต่อไปนี้

1. วันที่ทำสัญญาและวันที่สัญญามีผลใช้บังคับ
2. สิทธิ หน้าที่และความรับผิดชอบของแฟรนไชส์ซอร์ที่มีต่อแฟรนไชส์ซี
3. สิทธิ หน้าที่และความรับผิดชอบของแฟรนไชส์ซีที่มีต่อแฟรนไชส์ซอร์
4. ระยะเวลาและเขตพื้นที่ที่แฟรนไชส์ซอร์ให้สิทธิแฟรนไชส์ซีใช้ทรัพย์สินทางปัญญาในการประกอบธุรกิจ
5. เงินมัดจำ ค่าตอบแทนหรือเงินใดๆ ที่แฟรนไชส์ซีต้องจ่ายให้แก่แฟรนไชส์ซอร์
6. การต่อสัญญา การเลิกสัญญา การโอนสิทธิ และการจ่ายคืนค่าธรรมเนียมเมื่อเลิกสัญญา กรณีแฟรนไชส์ซอร์เป็นฝ่ายผิดสัญญา”

ในเรื่องนี้ผู้เขียนมีความเห็นเพิ่มเติมว่าควรเพิ่มรายละเอียดในเรื่องระยะเวลาของสัญญาไว้ด้วย กล่าวคือควรกำหนดให้ “สัญญาแฟรนไชส์ต้องมีกำหนดระยะเวลาไม่น้อยกว่า 5 ปี”

³⁶ ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ พ.ศ. มาตรา 37 วรรคหนึ่ง

³⁷ ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ พ.ศ. มาตรา 26

เว้นแต่คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายตกลงเลิกสัญญาก่อนระยะเวลานั้น ซึ่งการกำหนดดังกล่าวจะก่อให้เกิดผลดีแก่แฟรนไชส์ซี เนื่องจากภายในระยะเวลาดังกล่าวเป็นระยะเวลาพอสมควรที่ทำให้แฟรนไชส์ซีสามารถประกอบธุรกิจและสามารถคืนทุนได้ และในเวลาใดๆ ก่อนที่สัญญาจะสิ้นสุดลง แฟรนไชส์ซีอาจมีหนังสือบอกกล่าวไปยังแฟรนไชส์ซอร์เพื่อขอขยายระยะเวลาการสิ้นสุดของสัญญาแฟรนไชส์ก็ได้ เช่นเดียวกับ Franchise Act 1998 มาตรา 25 มาตรา 33 และมาตรา 34 ของประเทศมาเลเซีย

ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ฯ มาตรา 24 บัญญัติไว้ว่า สัญญาการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ที่ไม่ได้ทำเป็นหนังสือหรือไม่ได้ระบุเรื่องและรายละเอียดตามที่กำหนดในมาตรา 23 หรือมีข้อสัญญาที่มีให้นำบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ไปใช้บังคับไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนให้สัญญานั้นเป็นโมฆะ ซึ่งการกำหนดในลักษณะดังกล่าวนี้เป็นกรณีที่กฎหมายกำหนดรูปแบบของสัญญาที่ทำเป็นหนังสือว่าอย่างน้อยจะต้องประกอบด้วยสาระสำคัญของอะไรบ้าง โดยการกำหนดในลักษณะนี้จะมีอยู่ในกฎหมายไทยหลายฉบับ ยกตัวอย่างเช่น ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่องให้ธุรกิจให้เช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พ.ศ. 2543 ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522³⁸ เป็นต้น ซึ่งในประเด็นนี้ผู้เขียนเห็นว่า การกำหนดในลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับสัญญาการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ เนื่องจากสัญญาดังกล่าวมีรายละเอียดในข้อสัญญาเป็นจำนวนมากไม่เหมาะสมที่จะกำหนดลักษณะของสัญญาในรูปแบบสัญญามาตรฐาน

ประเด็น : การทำสัญญาเป็นหนังสือตามมาตรา 23 ถือว่าเป็น “แบบ” ตามความหมายของมาตรา 152 ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หรือไม่ และการกำหนดในเรื่องดังกล่าวมีความเหมาะสมกับการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์หรือไม่

เมื่อพิจารณาในเรื่องความหมายและประเภทของแบบแล้ว จะเห็นได้ว่า “แบบ” ก็คือวิธีการในการแสดงเจตนาทำนิติกรรม โดยสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ความหมาย³⁹คือ

³⁸ ข้อ 3 “สัญญาที่ผู้ประกอบธุรกิจทำกับผู้บริโภคต้องมีข้อความเป็นภาษาไทยที่สามารถเห็นและอ่านได้ชัดเจน มีขนาดของตัวอักษรไม่เล็กกว่าสองมิลลิเมตร และต้องใช้ข้อสัญญาที่มีสาระสำคัญและมีเงื่อนไข ดังต่อไปนี้

(1) รายละเอียดเกี่ยวกับยี่ห้อ รุ่น หมายเลขเครื่องยนต์และหมายเลขตัวถัง...”

³⁹ ศนันทกรรณ์ (จำปี) โสทธิพันธุ์, คำอธิบายนิติกรรม-สัญญา, พิมพ์ครั้งที่ 11

(กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2549), น.80.

1. แบบในความหมายทั่วไป คือ วิธีแสดงเจตนาทำนิติกรรมทั่วไป ซึ่งเป็นไปตามหลักอิสระในเรื่องแบบ คือ ผู้ทำนิติกรรมสามารถจะทำนิติกรรมโดยวิธีใดก็ได้ที่สามารถที่จะมีผลทางกฎหมายได้ตามที่ผู้ทำนิติกรรมประสงค์ ไม่ว่าจะแสดงเจตนาด้วยวาจา กิริยาอาการหรือลายลักษณ์อักษรก็ตาม

2. แบบในความหมายเฉพาะ คือ วิธีการในการแสดงเจตนาทำนิติกรรมที่กฎหมายกำหนดไว้ ซึ่งแยกพิจารณาได้ 2 กรณีคือ

2.1 วิธีการแสดงเจตนาที่กฎหมายกำหนดว่า ถ้าไม่ทำแล้วจะเป็นผลให้นิติกรรมเป็นโมฆะ⁴⁰ ตามมาตรา 152 เพราะฉะนั้นแบบในกรณีนี้จึงเป็นองค์แห่งความสมบูรณ์ของนิติกรรม เช่น แบบที่กฎหมายบังคับให้ต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ กรณีสัญญาซื้อขายอสังหาริมทรัพย์หรือสังหาริมทรัพย์ชนิดพิเศษ หรือแบบที่ต้องทำเป็นหนังสือระหว่างคู่กรณีกันเอง กรณีสัญญาเช่าซื้อ หรือแบบกรณีอื่นๆ ที่กฎหมายกำหนดว่าถ้าไม่ทำตามวิธีการที่บังคับไว้แล้วนิติกรรมนั้นจะเป็นโมฆะ เช่น กรณีพินัยกรรมธรรมดาตามมาตรา 1656 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

2.2 แบบอีกประเภทหนึ่งซึ่งกฎหมายกำหนดให้ทำแต่มีได้กำหนดผลไว้โดยเฉพาะว่า ถ้าไม่ทำแล้วจะเป็นโมฆะหรือไม่นั้น ในกรณีนี้นักกฎหมายก็ยังคงมีความเห็นไม่ลงรอยกัน โดยแยกความเห็นออกเป็น 2 ฝ่าย ฝ่ายหนึ่งเห็นว่ากรณีที่กฎหมายกำหนดวิธีการให้ทำไว้โดยเฉพาะแล้ว แม้จะมีได้กำหนดผลไว้ให้เป็นโมฆะเมื่อไม่ทำตามวิธีการดังกล่าวก็ตาม แต่ถ้าผู้ทำนิติกรรมมิได้ทำตามที่กฎหมายกำหนดแล้วนิติกรรมนั้นย่อมตกเป็นโมฆะตามหลักทั่วไปในมาตรา 152 เสมอ⁴¹ ส่วนนักกฎหมายอีกฝ่ายหนึ่งเห็นว่าเมื่อกฎหมายมิได้กำหนดผลของการฝ่าฝืนในเรื่องการไม่ทำตามวิธีที่กฎหมายกำหนดไว้โดยเฉพาะแล้ว ก็จะมาอาศัยหลักทั่วไปคือ มาตรา 152 ให้มีผลเป็นโมฆะไม่ได้ แต่จะมีผลไปตามแต่กรณี⁴²

ผลในกรณีนี้แยกพิจารณาเป็น 2 กรณี

1. กรณีของนิติกรรมที่ไม่ทำตามแบบที่มีกฎหมายบังคับไว้ นิติกรรมเป็นโมฆะตามมาตรา 152 กล่าวคือนิติกรรมนั้นเสียเปล่ามาตั้งแต่แรก ความผูกพันใดๆ ตามกฎหมายก็ไม่มี

⁴⁰ เสนีย์ ปราโมช, ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยนิติกรรมและหนี้ เล่ม 1, น.179. เห็นว่าแบบเป็นองค์สมบูรณ์ของนิติกรรม

⁴¹ จี๊ด เศรษฐบุตร, หลักกฎหมายแพ่งลักษณะนิติกรรมและหนี้, น.34.

⁴² หยุด แสงอุทัย, กฎหมายแพ่งลักษณะมูลหนี้หนึ่ง, น.131.

2. ส่วนแบบที่กฎหมายกำหนดไว้ในกรณีอื่นและกำหนดให้ผลเป็นอย่างอื่นย่อมเป็นไปตามแต่กรณี เช่น การสมรสที่มีได้จดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ การสมรสนั้นยังไม่เกิดขึ้น เป็นต้น

ทั้งนี้กรณีตามร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ พ.ศ. มาตรา 23 นี้ ผู้เขียนมีความเห็นว่า บทบัญญัติของมาตราดังกล่าวถือเป็นแบบตามความหมายของมาตรา 152 เนื่องจากในมาตรา 24 ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนว่าถ้าสัญญาไม่ได้ทำตามรายละเอียดที่กำหนดไว้ก็จะส่งผลให้สัญญาดังกล่าวตกเป็นโมฆะ

หากพิจารณาถึงความมุ่งหมายของบทบัญญัติมาตราดังกล่าวแล้ว จะเห็นได้ว่าเป็นบทบัญญัติที่ต้องการควบคุมสัญญาระหว่างแฟรนไชส์ซอร์กับแฟรนไชส์ซีที่จะต้องมีการทำสัญญาตามแบบที่กฎหมายกำหนด กล่าวคือสัญญาแฟรนไชส์ต้องมีรายละเอียดในเรื่องสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบคู่สัญญา ระยะเวลาและเขตพื้นที่ในการให้สิทธิ เงินมัดจำ และเงินค่าตอบแทนใดๆ ที่แฟรนไชส์ซีจะต้องจ่ายให้แก่แฟรนไชส์ซอร์ รวมถึงข้อตกลงในเรื่องการต่อสัญญา การเลิกสัญญา การผิดสัญญา เป็นต้น และเพื่อคุ้มครองแฟรนไชส์ซีที่มีฐานะที่ด้อยกว่าทางเศรษฐกิจที่ไม่มีสิทธิโต้แย้งสัญญาแฟรนไชส์ที่แฟรนไชส์ซอร์ทำขึ้น ดังนั้นถ้าสัญญาแฟรนไชส์ไม่เป็นไปตามข้อกำหนดดังกล่าว ก็มีผลให้สัญญาแฟรนไชส์ตกเป็นโมฆะ กล่าวคือสัญญาแฟรนไชส์ที่ทำขึ้นก็ถือว่าเสียเปล่ามาตั้งแต่แรก ความผูกพันใดๆ ตามกฎหมายก็ไม่มี

นอกจากนั้นมาตรา 34 ก็ได้ให้อำนาจนายทะเบียนในการพิจารณาและตรวจสอบในเรื่องสัญญาการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ว่าเป็นไปตามมาตรา 23 หรือไม่ ซึ่งถ้านายทะเบียนเห็นว่าไม่ถูกต้องนายทะเบียนก็มีอำนาจออกคำสั่งให้แฟรนไชส์ซอร์แก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงสิ่งที่ไม่ถูกต้องภายในเวลาอันสมควร และถ้าแฟรนไชส์ซอร์ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งที่นายทะเบียนให้ไว้ นายทะเบียนก็มีอำนาจออกคำสั่งไม่รับจดทะเบียนการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ได้ และถ้านายทะเบียนมีคำสั่งดังกล่าวก็จะมีผลให้แฟรนไชส์ซอร์ไม่อาจประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ได้⁴³

5.5.3 การให้ความคุ้มครองแฟรนไชส์ซีในกรณีอื่นๆ

5.5.3.1 ห้ามมิให้ผู้ที่ไม่ได้ประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ใช้คำหรือข้อความว่าแฟรนไชส์ในการประกอบธุรกิจ หรือในเอกสารเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจ รวมทั้งห้ามทำการชักชวนหรือ

⁴³ ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ พ.ศ. มาตรา 19

โฆษณาให้ผู้อื่นเข้าร่วมทำธุรกิจโดยแอบอ้างว่าเป็นธุรกิจแฟรนไชส์⁴⁴ หากฝ่าฝืนต้องระวางโทษปรับตั้งแต่ห้าหมื่นบาทถึงห้าแสนบาทและปรับต่อเนื่องอีกวันละหนึ่งหมื่นบาทตลอดเวลาที่ฝ่าฝืน⁴⁵

5.5.3.2 ห้ามมิให้บุคคลใดๆ ชักชวนหรือโฆษณาด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือเกินความเป็นจริงเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์⁴⁶ หากฝ่าฝืนต้องระวางโทษปรับตั้งแต่ห้าหมื่นบาทถึงห้าแสนบาท⁴⁷

5.5.3.3 ห้ามแฟรนไชส์ซอร์หรือตัวแทนเรียกเงินมัดจำ ค่าตอบแทนหรือเงินใดๆ ก่อนทำสัญญาเว้นแต่เป็นการเรียกค่าใช้จ่ายตามที่ได้จดทะเบียนไว้⁴⁸ หากฝ่าฝืนต้องระวางโทษปรับตั้งแต่ห้าหมื่นบาทถึงห้าแสนบาท⁴⁹

5.5.3.4 ในกรณีที่มิมีกฎหมายกำหนดเกี่ยวกับการให้ผู้อื่นใช้สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาต้องจดทะเบียน แฟรนไชส์ซอร์มีหน้าที่ดำเนินการจดทะเบียนการใช้สิทธิดังกล่าวให้ถูกต้องตามกฎหมายด้วย⁵⁰

5.5.3.5 ห้ามแฟรนไชส์ซอร์ บังคับให้แฟรนไชส์ซี ซื้อ เซ้า หรือเช่าซื้ออุปกรณ์ สินค้า หรือบริการจากแฟรนไชส์ซอร์ หรือที่แฟรนไชส์ซอร์กำหนด เว้นแต่เป็นอุปกรณ์ สินค้า หรือบริการที่จำเป็น เพื่อให้การประกอบธุรกิจของแฟรนไชส์ซีเป็นไปตาม ลักษณะ รูปแบบ มาตรฐาน และคุณภาพตามที่แฟรนไชส์ซอร์กำหนด⁵¹ (ซึ่งแฟรนไชส์ซอร์อาจกำหนดให้ซื้อจากแฟรนไชส์ซอร์โดยตรง หรือซื้อจากบุคคลภายนอกที่แฟรนไชส์ซอร์กำหนดไว้ หรือซื้อได้เองแต่ต้องได้รับความยินยอมจาก แฟรนไชส์ซอร์ก็ได้) เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่าบทบัญญัติดังกล่าวสามารถแก้ไขปัญหาในเรื่องข้อตกลงพ่วงขายในสัญญาแฟรนไชส์ได้ และการกำหนดข้อยกเว้นไว้ย่อมมีผลดีต่อการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ เนื่องจากการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์แต่ละประเภทมีลักษณะรูปแบบ และมาตรฐานที่เป็นเรื่องเฉพาะ หากไม่มีการกำหนดข้อยกเว้นไว้ให้แฟรนไชส์ซีซื้ออุปกรณ์ สินค้า หรือบริการที่เป็นสิ่งจำเป็นแล้ว จะทำให้การประกอบธุรกิจที่ได้รับสิทธินั้นไม่เป็นไปตาม

⁴⁴ ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ พ.ศ. มาตรา 18

⁴⁵ ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ พ.ศ. มาตรา 43

⁴⁶ ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ พ.ศ. มาตรา 20 วรรคหนึ่ง

⁴⁷ ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ พ.ศ. มาตรา 45

⁴⁸ ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ พ.ศ. มาตรา 21

⁴⁹ ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ พ.ศ. มาตรา 46

⁵⁰ ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ พ.ศ. มาตรา 25

⁵¹ ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ พ.ศ. มาตรา 27

ลักษณะ รูปแบบ มาตรฐาน และคุณภาพที่แฟรนไชส์ซอร์กำหนดอีกด้วย นอกจากนี้การกำหนดข้อยกเว้นดังกล่าวยังมีข้อดีในเรื่องทำให้ต้นทุนสินค้าต่ำลงและสินค้าจะไม่ค่อยขาดแคลน อย่างไรก็ตาม การกำหนดข้อยกเว้นดังกล่าวถือเป็นช่องทางที่ทำให้แฟรนไชส์ซอร์ได้กำไรจากการขายสินค้าดังกล่าวให้กับแฟรนไชส์ซี ซึ่งปัญหานี้สามารถแก้ปัญหาได้โดยกำหนดให้แฟรนไชส์ซอร์เปิดเผยว่าได้รับค่าตอบแทนจากการขายดังกล่าวเป็นจำนวนเท่าไรก่อนทำสัญญา

5.5.3.6 ในระหว่างอายุสัญญาแฟรนไชส์ หากแฟรนไชส์ซอร์โอนกิจการ หรือโอนสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาให้บุคคลอื่น ผู้รับโอนต้องผูกพันในการให้สิทธิต่อไปกับแฟรนไชส์ซีตามสัญญานั้นด้วย⁵² จากบทบัญญัตินี้จึงหมายความว่าในกรณีที่มีการโอนสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาในระหว่างอายุสัญญา การโอนดังกล่าวไม่ทำให้สัญญาแฟรนไชส์ระงับ ผู้รับโอนสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาย่อมรับไปทั้งสิทธิและหน้าที่ของผู้โอน (แฟรนไชส์ซอร์) ที่มีต่อแฟรนไชส์ซี

นอกจากนั้น เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ พ.ศ. มาตรา 28 ได้กำหนดในเรื่องการโอนกิจการหรือโอนสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาของแฟรนไชส์ซอร์เท่านั้น แต่ไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการโอนสัญญาแฟรนไชส์ไว้แต่อย่างใด ซึ่งการโอนสัญญา หมายถึง การโอนฐานะความเป็นคู่สัญญาของคู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไปยังบุคคลภายนอก อันจะส่งผลให้นิติสัมพันธ์ทางสัญญาที่ได้เคยเกิดขึ้นระหว่างคู่สัญญาเดิมได้โอนจากคู่สัญญาเดิมฝ่ายผู้โอนไปยังบุคคลภายนอก และบุคคลภายนอกจะเข้ามาสวมฐานะความเป็นคู่สัญญาแทน บุคคลภายนอกก็จะกลายเป็นคู่สัญญากับคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งแทนที่คู่สัญญาฝ่ายที่โอน ผู้เขียนจึงเห็นว่าควรจะมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการโอนสัญญาแฟรนไชส์ไว้ เนื่องจากการโอนสัญญาสามารถช่วยแก้ปัญหาให้กับแฟรนไชส์ซีได้ในกรณีที่แฟรนไชส์ซีประสบปัญหาในการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ แฟรนไชส์ซีก็สามารถโอนธุรกิจของตนให้กับบุคคลภายนอกได้ โดยกำหนดให้การโอนสัญญาแฟรนไชส์นั้นสามารถโอนกันได้โดยการทำเป็นหนังสือ และต้องได้รับความยินยอมจากแฟรนไชส์ซอร์ หากแฟรนไชส์ซอร์จะไม่ให้ความยินยอมจะต้องมีเหตุผลอันสมควร ยกตัวอย่างเช่น กรณีที่ผู้รับโอนขาดคุณสมบัติทางด้านสถานะทางการเงิน หรือไม่อาจปฏิบัติตามข้อกำหนด หรือไม่ได้มาตรฐานของแฟรนไชส์ซอร์ หรือผู้รับโอนสิทธิอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อระบบแฟรนไชส์ เป็นต้น เช่นเดียวกับ Franchising Code of Conduct ของประเทศออสเตรเลีย ซึ่งเหตุผลที่ควรกำหนดให้ต้องได้รับความยินยอมจากแฟรนไชส์ซอร์ก่อน เนื่องจากแฟรนไชส์ซอร์เป็นผู้มีส่วนได้เสียในสัญญาแฟรนไชส์ เนื่องจากแฟรนไชส์ซอร์ต้องให้แฟรนไชส์ซีใช้ทรัพย์สินทางปัญญาของตน และมีหน้าที่ในการถ่ายทอดวิธีการทำธุรกิจให้กับ

⁵² ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ พ.ศ. มาตรา 28

แฟรนไชส์ซี ดูแลแฟรนไชส์ซีต่อไปตลอดอายุของสัญญา และแฟรนไชส์ซีรายใหม่ต้องทำธุรกิจภายใต้ การส่งเสริมและควบคุมของแฟรนไชส์ชอร์ เพื่อให้คงมาตรฐานของสินค้าหรือบริการของแฟรนไชส์ ไว้ นอกจากนี้แฟรนไชส์ซียังมีหน้าที่ในการจ่ายค่าตอบแทนให้แก่แฟรนไชส์ชอร์อีกด้วย

5.5.3.7 กำหนดให้แฟรนไชส์ชอร์ต้องมีคู่มือการปฏิบัติงานที่มีความชัดเจน ถูกต้องและ ครบถ้วนเพื่อให้แฟรนไชส์ซีปฏิบัติตามที่แฟรนไชส์ชอร์กำหนดได้ โดยคู่มือการปฏิบัติงานต้องมีการ ระบุรายละเอียดในเรื่องต่างๆ ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด รวมทั้งคู่มือการปฏิบัติงานต้องจัดทำ เป็นภาษาไทย และอธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้าอาจกำหนดรูปแบบของคู่มือเป็นอย่างอื่นได้ นอกจากเป็นหนังสือ⁵³

ผู้เขียนมีความเห็นว่าคู่มือการปฏิบัติงานนั้นมีความสำคัญต่อระบบแฟรนไชส์เป็นอย่างมาก เนื่องจากเงื่อนไขแรกของการเข้าเป็นแฟรนไชส์ก็คือแฟรนไชส์ชอร์ต้องมีการฝึกอบรมให้กับ แฟรนไชส์ซีเพื่อถ่ายทอดวิธีการทำธุรกิจให้กับแฟรนไชส์ซี ซึ่งในการฝึกอบรมนั้นจะใช้ระยะเวลา มากหรือน้อยขึ้นอยู่กับว่าเป็นธุรกิจประเภทใด ถ้าเป็นธุรกิจขนาดเล็ก ยกตัวอย่างเช่น ขายสี่ปะหมี่ ก็อาจใช้เวลาเพียงหนึ่งถึงสามวันแต่ถ้าเป็นธุรกิจขนาดใหญ่ ยกตัวอย่างเช่น แฟรนไชส์ McDonald's อาจต้องใช้เวลามากหลายเดือน เป็นต้น ซึ่งการรับรู้ของแฟรนไชส์ซีในขณะอบรมนั้น ไม่สามารถจะจดจำทุกสิ่งที่แฟรนไชส์ชอร์ถ่ายทอดได้ทั้งหมด ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีคู่มือการ ปฏิบัติงานขึ้น เพื่อรวบรวมทุกสิ่งทุกอย่างที่แฟรนไชส์ซีได้รับการถ่ายทอดไป และแฟรนไชส์ซีมี หน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตามคู่มือดังกล่าว คู่มือการปฏิบัติงานถือเป็นความลับทางการค้าของ แฟรนไชส์ชอร์ซึ่งสัญญาแฟรนไชส์ส่วนใหญ่จะเขียนห้ามแฟรนไชส์ซีมิให้นำไปเผยแพร่ให้คนอื่นรู้ โดยเด็ดขาด โดยข้อสัญญาจะกำหนดไว้ให้ถือว่าแฟรนไชส์ซียืมคู่มือดังกล่าวไปใช้ในการประกอบ ธุรกิจภายใต้สัญญาแฟรนไชส์ นอกจากนั้นยังห้ามมิให้แฟรนไชส์ซีถ่ายทอดเอกสารคู่มือการปฏิบัติงาน เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากแฟรนไชส์ชอร์ และถ้าสัญญาแฟรนไชส์เล็กกันแฟรนไชส์ซีต้องคืนคู่มือ การปฏิบัติงานให้แก่แฟรนไชส์ชอร์ทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นตัวต้นฉบับหรือตัวสำเนา ดังนั้นคู่มือ การปฏิบัติงานจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ธุรกิจแฟรนไชส์ต้องมีไว้เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการควบคุม มาตรฐานของสินค้าหรือบริการของแฟรนไชส์ไว้

ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ พ.ศ. มาตรา 29 นั้นกำหนดว่า แฟรนไชส์ชอร์ต้องมีคู่มือการปฏิบัติงานให้กับแฟรนไชส์ซีด้วยแต่เนื้อหาของคู่มือจะมี อะไรบ้างนั้น กฎหมายไม่ได้กำหนดไว้ให้เป็นไปตามประกาศที่รัฐมนตรีกำหนด ผู้เขียนมีความเห็น

⁵³ ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ พ.ศ. มาตรา 29

ว่าคู่มือการปฏิบัติงานนั้น ต้องแบ่งเป็นหมวดหมู่เป็นขั้นตอน แยกเรื่องต่างๆ ออกจากกัน เพื่อให้แฟรนไชส์ที่สะดวกในการนำไปใช้ปฏิบัติ และต้องมีการระบุรายละเอียดในเรื่องต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. รายละเอียดของสินค้าหรือบริการ ซึ่งอาจมีทั้งสินค้าที่ผลิตขึ้นมาเอง หรือสินค้าที่ซื้อมาจากจำหน่าย การสร้างข้อมูลพื้นฐานต่างๆ เช่นรายละเอียดสินค้า รายละเอียดเฉพาะต่างๆ ขนาดน้ำหนัก สี ซึ่งถือเป็นการกำหนดมาตรฐานของสินค้าและบริการครบทุกด้าน

2. รูปแบบการส่งเสริมงานด้านการตลาดและงานขาย

3. คู่มือของพนักงานและรายละเอียดของงานที่รับผิดชอบ รวมถึงการประเมินผล และนโยบายด้านบุคคลต่างๆ เอกสารนี้อาจมีบางส่วนที่จะมอบให้พนักงานเพื่อเข้าใจระเบียบขององค์กร รายละเอียดของการแต่งกาย การบริหารงานตามลำดับชั้น หรือแม้กระทั่งข้อกำหนดสำหรับการทำงาน เช่น การเข้ารับการอบรม ความสามารถที่ต้องการ เป็นต้น

4. การวางรูปแบบการบริหารงานโดยเฉพาะการเงิน การจ่าย การรับ นโยบายสินเชื่อ และวิธีการทำระบบเอกสารต่างๆ ในบางกรณีจะมีรายละเอียดในการจัดทำรายงาน เช่น งบกำไรขาดทุน การประเมินผลการประกอบการและงานด้านการเงิน เป็นต้น

5. ระบบบริหารงานด้านจัดซื้อ ซึ่งการจัดซื้อในระบบแฟรนไชส์อาจมีการเปิดโอกาสให้แฟรนไชส์ที่ดำเนินการเองได้บางส่วนเพื่อรักษาคุณภาพของสินค้า

6. คู่มือสำหรับการเปิดสาขาใหม่ ซึ่งเป็นการเตรียมพร้อมก่อนการเปิดสาขา เช่น การก่อสร้าง การบริหารงานด้านคงคลัง การรับสมัครพนักงาน การจดทะเบียน การประชาสัมพันธ์ รวมถึงการวางแผนในการทำงานระยะแรกของร้านที่จะต้องมีการส่งเสริมธุรกิจต่อเนื่อง การสร้างลูกค้าประจำให้ตรงตามเป้าหมาย เป็นต้น

7. การวางแผนการลงทุนการใช้จ่าย และการควบคุมงบประมาณ การสำรวจร้านเพื่อจัดเตรียมการลงทุนที่สมบูรณ์ การนำเงินหมุนเวียนในธุรกิจไปจัดสรรให้กับธุรกิจให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

8. การจัดการระบบหน้าร้าน มีรายละเอียดการทำงานต่างๆ ในแต่ละหน้าที่ รวมถึงขั้นตอนการทำงานในแต่ละวัน การแบ่งการทำงาน การตรวจสอบ การทำรายงาน การส่งสินค้าหน้าร้าน เป็นต้น

9. การผลิตสินค้าหรือการให้บริการที่ต้องมีการจัดทำในสาขานั้นๆ ดังนั้นการควบคุมส่วนงานการผลิตต้องมีรายละเอียดการทำงานรูปแบบเดียวกันทุกสาขา

10. การจัดการการฝึกอบรมของหน่วยงานกลาง และการอบรมพนักงานในแต่ละจุดงาน การฝึกอบรมขั้นต้นให้กับพนักงานแต่ละรูปแบบ

11. คู่มือรายละเอียดของอุปกรณ์ที่ใช้ภายในต่างๆ การเก็บรักษา การดูแลสภาพ การแจ้งซ่อม รายละเอียดของอะไหล่ชิ้นส่วนที่จำเป็น รวมถึงการใช้งานในแต่ละเครื่อง เป็นต้น

12. การบริหารข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูลในระดับสาขา เช่น ข้อมูลการเคลื่อนไหวสินค้า ข้อมูลยอดขายในแต่ละช่วงเวลา การจัดทำรายงานเพื่อประเมินผลในแต่ละหน้าที่ เช่น ผู้จัดการที่ต้องทำรายงานสรุปลงทุกวัน รายงานด้านการเงิน และการประเมินผลต่างๆ รวมถึงการประสานงานกับสำนักงานใหญ่ เช่น การส่งยอดขาย ยอดสั่งซื้อ เพื่อการพัฒนาธุรกิจอย่างต่อเนื่อง ในบางระบบแฟรนไชส์อาจจะมีการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์เข้าช่วยในการทำงาน ก็จะมีวิธีการในการทำงานเพิ่มเติมด้วย

ทั้งนี้ผู้เขียนได้ร่างประกาศของรัฐมนตรีที่ออกตามความมาตรา 29 แห่งร่างพระราชบัญญัติ⁵⁴ เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาในการดำเนินการออกประกาศต่อไป

อย่างไรก็ตามคู่มือในการปฏิบัติงานนั้นถือเป็นต้นทุนอย่างหนึ่งของแฟรนไชส์ซอร์ การที่คู่มือจะมีรายละเอียดในเรื่องใดบ้างนั้นก็ขึ้นอยู่กับประเภทของธุรกิจแฟรนไชส์ว่ามีขนาดใหญ่หรือขนาดเล็ก ซึ่งธุรกิจแต่ละประเภทก็มีความซับซ้อนแตกต่างกันไป ส่งผลให้คู่มือการปฏิบัติงานแตกต่างกันได้ นอกจากนั้นคู่มือการปฏิบัติงานเป็นเพียงแนวทางที่จะให้ปฏิบัติตามที่ผู้เขียนคู่มือกำหนดไว้ได้เท่านั้น แต่ไม่สามารถที่จะรับรองและยืนยันผลสำเร็จของการปฏิบัติตามได้

5.6 การให้ความคุ้มครองแฟรนไชส์ซอร์ในการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์

ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ พ.ศ. กำหนดไว้เพียงกรณีเดียว กล่าวคือ ห้ามมิให้แฟรนไชส์ซีเปิดเผยข้อมูลใดๆ เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจที่ได้รับสิทธิมาจากแฟรนไชส์ซอร์ ซึ่งแฟรนไชส์ซอร์ได้ระบุไว้ในสัญญาห้ามแฟรนไชส์ซีเปิดเผย⁵⁵ หากฝ่าฝืนต้องระวางโทษปรับตั้งแต่ห้าหมื่นบาทถึงห้าแสนบาท⁵⁶ ซึ่งในมาตรานี้ผู้เขียนเห็นว่าควรแก้ไขให้มีความชัดเจนมากขึ้น คือ “ห้ามมิให้แฟรนไชส์ซีและลูกจ้างของแฟรนไชส์ซีหรือบุคคลที่อยู่ในความดูแลของแฟรนไชส์ซีเปิดเผยข้อมูลใดๆ เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ ไม่ว่าจะได้มาโดยเอกสาร

⁵⁴ ฎีกา ค. ๖๖๖๖๖๖ ค.

⁵⁵ ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ พ.ศ. มาตรา 31

⁵⁶ ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ พ.ศ. มาตรา 47

การเปิดเผยข้อมูล หรือคู่มือการปฏิบัติงาน หรือการฝึกอบรม หรือโดยวิธีอื่นใด ในขณะที่สัญญาามีผล และเป็นเวลาอย่างน้อย 2 ปี นับแต่สัญญาหมดอายุหรือเลิกสัญญา”

นอกจากนี้ควรกำหนดให้ความคุ้มครองแพรนไฮส์ซอร์ในการห้ามแพรนไฮส์ซีประกอบธุรกิจซึ่งคล้ายกับแพรนไฮส์ซอร์ โดยกำหนดว่า “ห้ามมิให้แพรนไฮส์ซีและลูกจ้างของแพรนไฮส์ซีหรือบุคคลที่อยู่ในความดูแลของแพรนไฮส์ซีประกอบธุรกิจอันมีสภาพเป็นอย่างเดียวกัน และเป็นการแข่งขันกับธุรกิจของแพรนไฮส์ซอร์ ตลอดอายุของสัญญาแพรนไฮส์ และภายใน 2 ปี หลังจากสัญญาแพรนไฮส์หมดอายุหรือเลิกสัญญา” เนื่องจากหากไม่กำหนดข้อห้ามดังกล่าวอาจเกิดผลเสียหายต่อแพรนไฮส์ซอร์ได้ ดังเช่นกรณี พิซซ่า ฮัท⁵⁷ ซึ่งเริ่มแรกบริษัทเดอะพิซซ่า จำกัด (กลุ่มไมเนอร์ฯ) ซื้อแพรนไฮส์พิซซ่า ฮัท มาจากบริษัทไทรคอน เรสทัวรองท์ อินเตอร์เนชั่นแนล ต่อมาบริษัทไทรคอนฯ ได้เพิ่มเงื่อนไขในสัญญาคือห้ามไม่ให้แพรนไฮส์ซีทำธุรกิจฟาสต์ฟู้ดกับยี่ห้ออื่นๆ พร้อมทั้งขอขึ้นค่าธรรมเนียมจาก 4% ของยอดขายเป็น 6% อีกด้วย⁵⁸ ซึ่งกลุ่มไมเนอร์ฯ ก็ไม่ยอมรับเงื่อนไขนั้น ความขัดแย้งดังกล่าวทำให้บริษัทไทรคอนฯ ไม่ต่อสัญญาแพรนไฮส์กับกลุ่มไมเนอร์ฯ อย่างไรก็ตามปัจจุบันกลุ่มไมเนอร์ฯ ได้ดำเนินธุรกิจร้านพิซซ่าในเมืองไทยต่อ ภายใต้ชื่อยี่ห้อ “เดอะพิซซ่า กัมปาลี” ส่วนบริษัทไทรคอนฯ ก็ทำตลาดพิซซ่า ฮัทในเมืองไทยด้วยตนเอง ภายใต้ชื่อยี่ห้อ “พิซซ่า ฮัท” ทำให้ยี่ห้อทั้งสองเป็นคู่แข่งกันโดยปริยาย ก่อให้เกิดผลเสียหายต่อแพรนไฮส์ซอร์ (บริษัทไทรคอนฯ) เนื่องจากกลุ่มไมเนอร์มีสาขาจำนวนมากถึง 116 สาขา และมีความพร้อมในการดำเนินธุรกิจไม่ว่าจะเป็นด้านบุคลากรและจำนวนกลุ่มเป้าหมาย ในขณะที่บริษัทไทรคอนฯ ต้องเริ่มนับหนึ่งใหม่ ส่งผลให้ในปัจจุบันส่วนแบ่งตลาดของ “เดอะพิซซ่า กัมปาลี” มีถึง 75% แต่ส่วนแบ่งตลาดของ “พิซซ่า ฮัท” มีเพียง 25-30% เท่านั้น⁵⁹ ดังนั้นการที่ข้อสัญญาไม่มีข้อตกลงห้ามแพรนไฮส์ซีประกอบธุรกิจอันมีสภาพเป็นอย่างเดียวกัน และเป็นการแข่งขันกับธุรกิจของแพรนไฮส์ซอร์ไว้ย่อมก่อให้เกิดความเสียหายต่อแพรนไฮส์ซอร์ได้ อย่างไรก็ตามหลักการดังกล่าวอาจกำหนดไว้ในสัญญาได้

⁵⁷ ประคองจิต ไชยชนะ, “ศึกชิง พิซซ่าฮัท ไมเนอร์ vs ไทรคอนฯ อุทาหรณ์รสรชาติ ธุรกิจแพรนไฮส์,” วารสารดอกเบี๋ย, ปีที่ 18 ฉบับที่ 225 (มีนาคม 2543) น. 63-66.

⁵⁸ รวี วีระนันท์, “กรณีพิซซ่าฮัท... บทเรียนใคร?,” Make money, ปีที่ 1 ฉบับที่ 6 (มีนาคม 2543) น. 61-63.

⁵⁹ กองบรรณาธิการประชาชาติธุรกิจ, BRAND ชน BRAND, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มติชน), น. 112-128.

5.7 การสิ้นสุดของสัญญา

5.7.1 การกำหนดสิทธิในการเลิกสัญญาของแพรนไฮส์ซี

การเลิกสัญญาเป็นวิธีการหนึ่งที่จะทำให้สัญญาระงับสิ้นไป ซึ่งจะมีการเลิกสัญญาได้นั้น นิติสัมพันธ์ตามสัญญาจะต้องมีอยู่และสมบูรณ์ทุกประการ

ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแพรนไฮส์ พ.ศ. ได้กำหนดสิทธิในการบอกเลิกสัญญาของแพรนไฮส์ซีไว้ ดังต่อไปนี้

1. กรณีที่แพรนไฮส์ชอร์ไม่เปิดเผยข้อมูลภายใน 60 วันหลังจากที่แพรนไฮส์ซีตกลงทำสัญญาการประกอบธุรกิจแพรนไฮส์ แพรนไฮส์ซีมีสิทธิในการบอกเลิกสัญญาได้ นอกจากนั้นแพรนไฮส์ซียังมีสิทธิในการรับเงินค่าธรรมเนียมนั้นทั้งหมด รวมทั้งเรียกร้องค่าเสียหายได้อีกด้วย⁶⁰ ในประเด็นนี้ผู้เขียนมีความเห็นว่าควรกำหนดให้แพรนไฮส์ซีต้องมีหนังสือเตือนให้แพรนไฮส์ชอร์เปิดเผยข้อมูลภายในระยะเวลาที่กำหนดซึ่งต้องไม่น้อยกว่า 14 วัน หากแพรนไฮส์ชอร์ไม่เปิดเผยข้อมูลภายในระยะเวลาที่กำหนด แพรนไฮส์ซีจึงมีสิทธิในการบอกเลิกสัญญาได้

2. กรณีที่แพรนไฮส์ชอร์ให้การรับรองหรือยืนยันแก่แพรนไฮส์ซีว่าจะได้ผลตอบแทนจากการประกอบธุรกิจไว้เป็นจำนวนที่แน่นอน หากแพรนไฮส์ซีประกอบธุรกิจแล้วไม่ได้รับผลตอบแทนตามที่แพรนไฮส์ชอร์รับรองหรือยืนยันโดยไม่ใช้ความผิดของแพรนไฮส์ซี แพรนไฮส์ซีมีสิทธิเรียกให้แพรนไฮส์ชอร์ชดใช้ส่วนที่ขาดหรือบอกเลิกสัญญาและเรียกค่าเสียหายจากแพรนไฮส์ชอร์ได้⁶¹ เนื่องจากการประกอบธุรกิจเป็นสิ่งที่ไม่แน่นอนตายตัวว่าผู้ประกอบธุรกิจจะประสบผลสำเร็จได้ทุกราย ดังนั้นหากแพรนไฮส์ชอร์มีการรับรองยืนยันถึงผลการประกอบธุรกิจไว้ เมื่อแพรนไฮส์ซีประกอบธุรกิจนั้นแล้วไม่ประสบผลสำเร็จดังเช่นที่แพรนไฮส์ชอร์ให้คำรับรองหรือยืนยัน แพรนไฮส์ชอร์ก็ควรต้องรับผิดชอบ ทั้งนี้เพื่อให้แพรนไฮส์ชอร์เฝ้าระวังความจริง

3. เมื่อนายทะเบียนเพิกถอนการจดทะเบียนการประกอบธุรกิจแพรนไฮส์ของแพรนไฮส์ชอร์ แพรนไฮส์ซีมีสิทธิที่จะให้แพรนไฮส์ชอร์ผูกพันตามสัญญาต่อไป หรือบอกเลิกสัญญาเสียก็ได้⁶²

⁶⁰ ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแพรนไฮส์ พ.ศ. มาตรา 26

⁶¹ ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแพรนไฮส์ พ.ศ. มาตรา 30

⁶² ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแพรนไฮส์ พ.ศ. มาตรา 37 วรรคสอง

นอกจากสิทธิในการบอกเลิกสัญญาของแฟรนไชส์ซีตามร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ตามที่กฎหมายบัญญัติแล้ว

ผู้เขียนมีความเห็นเพิ่มเติม ดังนี้

1. ควรให้สิทธิแฟรนไชส์ซีในการบอกเลิกสัญญาในระยะเวลา 7 วัน นับจากวันที่เข้าทำสัญญา หรือมีการจ่ายเงินใดๆ ภายใต้สัญญาแฟรนไชส์ เช่นเดียวกับ Franchising Code of Conduct ของประเทศออสเตรเลีย และ Franchise Act 1998 ของประเทศมาเลเซีย โดยการส่งหนังสือแสดงเจตนาบอกเลิกสัญญาไปยังแฟรนไชส์ซอร์ โดยสิทธิในการบอกเลิกสัญญานั้น แฟรนไชส์ซีมีสิทธิทำได้โดยไม่จำเป็นต้องมีเหตุผลในการบอกเลิกสัญญา เป็นสิทธิอิสระแต่เพียงฝ่ายเดียว เปรียบเทียบกับ มาตรา 573⁶³ และมาตรา 605⁶⁴ ของประมวลกฎหมายแพ่งพาณิชย์ และมาตรา 33 ของพระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ. 2545⁶⁵ ซึ่งมีความแตกต่างจากการบอกเลิกสัญญาตามปกติทั่วไป กล่าวคือเป็นการให้ระยะเวลาพิเศษแก่แฟรนไชส์ซีเพื่อเป็นการคุ้มครองแฟรนไชส์ซีในการทำสัญญากับแฟรนไชส์ซอร์ ซึ่งแฟรนไชส์ซอร์อาจจะทำการโฆษณาชักชวนให้ผู้ประกอบการเข้าร่วมในระบบของตน โดยชักจูงว่าสินค้าของตนมีชื่อเสียงเป็นที่นิยมมีกำไรมาก และสามารถคืนทุนได้ภายในระยะเวลาอันสั้น ทำให้แฟรนไชส์ซีโดนหลอกได้ง่ายนอกจากนั้นสัญญาแฟรนไชส์เป็นสัญญาที่มีความซับซ้อน แฟรนไชส์ซีที่ไม่มีความรู้ด้านกฎหมายอาจตกลงเข้าทำสัญญาโดยขาดความรอบคอบ ทำให้ต้องรับเอาข้อกำหนดที่หนักกว่าปกติได้ง่าย ดังนั้นกฎหมายจึงควรบัญญัติให้สิทธิแฟรนไชส์ซีในการแสดงเจตนาบอกเลิกสัญญา

⁶³ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 573 “ผู้เช่าจะบอกเลิกสัญญาในเวลาใดก็ได้ ด้วยส่งมอบทรัพย์สินกลับคืนให้แก่เจ้าของโดยเสียค่าใช้จ่ายของตนเอง”

⁶⁴ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 605 “ถ้าการที่จ้างยังไม่แล้วเสร็จอยู่ ตราบใด ผู้ว่าจ้างอาจบอกเลิกสัญญาได้ เมื่อเสียค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้รับจ้างเพื่อความเสียหายอย่างใด ๆ อันเกิดแต่การเลิกสัญญานั้น”

⁶⁵ พระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ. 2545 มาตรา 33 “ในการซื้อสินค้าหรือบริการจากการขายตรงหรือจากการขายผ่านตลาดแบบตรง ผู้บริโภคมีสิทธิบอกเลิกสัญญา โดยการส่งหนังสือแสดงเจตนาภายในเวลาเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับสินค้าหรือบริการ ไปยังผู้ประกอบการขายตรง หรือผู้ประกอบการตลาดแบบตรง สำหรับธุรกิจขายตรง ผู้บริโภคจะแจ้งไปยังผู้จำหน่ายอิสระหรือตัวแทนขายตรงที่เกี่ยวข้องก็ได้

บทบัญญัติในวรรคหนึ่ง ไม่ใช้บังคับกับประเภท ราคาหรือชนิดของสินค้าหรือบริการตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา”

แพรอนไซส์ได้ภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด อย่างไรก็ตามแพรอนไซส์ซอร์มีสิทธิเรียกให้แพรอนไซส์ซอร์ชำระค่าเสียหายสำหรับค่าใช้จ่ายที่แพรอนไซส์ซอร์ได้ดำเนินการไปแล้วได้

สำหรับการแสดงเจตนาในการบอกเลิกสัญญาอันเป็นการแสดงเจตนาทำนิติกรรมอย่างหนึ่ง ย่อมเป็นไปตามหลักเกณฑ์ในเรื่องการแสดงเจตนาตามประมวลกฎหมายแพ่งพาณิชย์ และ ผลของการเลิกสัญญาจะทำให้สัญญาระงับไป อย่างไรก็ตามเมื่อร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแพรอนไซส์ พ.ศ. ไม่ได้กำหนดผลของการบอกเลิกสัญญาไว้โดยเฉพาะจึงต้องนำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 391⁶⁶ มาใช้บังคับ ซึ่งมีผลดังนี้

1) ให้คู่กรณีกลับคืนสู่ฐานะเดิมเหมือนก่อนที่จะทำสัญญา โดยคู่กรณีแต่ละฝ่ายจำต้องทำให้อีกฝ่ายหนึ่งกลับคืนสู่ฐานะเดิมด้วยการคืนสิ่งที่แต่ละฝ่ายได้รับให้กับอีกฝ่ายหนึ่งทั้งหมด กรณีนี้แพรอนไซส์ซอร์จึงต้องคืนเงินที่ได้รับมาจากแพรอนไซส์ซอร์ทั้งหมด หรือกรณีที่แพรอนไซส์ซอร์ได้รับอะไรจากแพรอนไซส์ซอร์มาก็ต้องคืนทั้งหมดเช่นกัน

2) ถ้ามีการคืนเงินต้องให้ดอกเบี้ยด้วยโดยให้คิดตามอัตราที่กฎหมายกำหนดไว้คือร้อยละ 7.5 ต่อปี⁶⁷

3) ถ้าการงานที่ทำไปแล้วเป็นเรื่องที่โดยสภาพคืนกันไม่ได้ หรือไม่อาจทำให้กลับคืนสู่ฐานะเดิมได้ก็ต้องใช้เป็นเงินให้แทน⁶⁸

4) ถ้าการได้ใช้ทรัพย์สิน เป็นเรื่องที่ใช้ไปแล้ว ทำให้กลับคืนกันไม่ได้ ก็ต้องจ่ายเงินให้แทนในอัตราที่สมควรหรือในอัตราตามสัญญา⁶⁹ ในบางกรณี สินค้า วัตถุติด อุปกรณ์ที่เหลืออยู่ข้อสัญญาอาจมีข้อกำหนดให้แพรอนไซส์ซอร์ซื้อคืนในราคาก็เปอร์เซ็นต์ของมูลค่าทางบัญชีก็ได้

⁶⁶ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 391 บัญญัติว่า เมื่อคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งได้ใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาแล้ว คู่สัญญาแต่ละฝ่ายจำต้องให้อีกฝ่ายหนึ่งได้กลับคืนสู่ฐานะดังที่เป็นอยู่เดิม แต่ทั้งนี้จะเป็นที่เสื่อมเสียแก่สิทธิของบุคคลภายนอกหาได้ไม่

ส่วนเงินอันจะต้องใช้คืนในกรณีดังกล่าวมานี้ในวรรคต้นนั้น ท่านให้บวกดอกเบี้ยเข้าด้วยคิดตั้งแต่เวลาที่ได้รับไว้

ส่วนที่เป็นการทำงานอันได้กระทำให้และเป็นการยอมให้ใช้ทรัพย์สินนั้น การที่จะขอใช้คืนท่านให้ทำได้ด้วยใช้เงินตามควรค่าแห่งการนั้นๆ หรือถ้าในสัญญามีกำหนดว่าให้ใช้เงินตอบแทนก็ให้ใช้ตามนั้น

การใช้สิทธิเลิกสัญญานั้นหากกระทบกระทั่งถึงสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายไม่

⁶⁷ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 224

⁶⁸ คำพิพากษาฎีกาที่ 6675/2541

5) แม้จะมีการบอกเลิกสัญญาแล้วก็ไม่กระทบถึงสิทธิที่ผู้บอกเลิกสัญญาจะเรียกค่าเสียหาย

6) การเลิกสัญญาไม่กระทบสิทธิของบุคคลภายนอก ทั้งนี้เพราะก่อนที่จะมีการใช้สิทธิเลิกสัญญาโดยคู่สัญญาฝ่ายที่มีสิทธินั้นนิติสัมพันธ์ตามสัญญายังมีอยู่และสมบูรณ์ทุกประการ ใครได้อะไรไปจากสัญญาก็ถือว่าได้ไปโดยมีมูลจะอ้างได้ตามกฎหมาย

2. ในกรณีที่แฟนไฮสซอร์หรือตัวแทนไม่เปิดเผยข้อมูลในขณะที่ทำการชักชวนหรือโฆษณาให้ผู้อื่นเข้าร่วมทำธุรกิจ หรือไม่เปิดเผยข้อมูลก่อนทำสัญญาการประกอบธุรกิจแฟนไฮส ไม่น้อยกว่าสิบสี่วัน ตามมาตรา 20 วรรคสอง และมาตรา 22 ตามลำดับ และแฟนไฮสซีเพิ่งทราบหลังจากที่ได้ทำสัญญาแฟนไฮสแล้ว กรณีนี้ควรให้สิทธิแฟนไฮสซีในการบอกเลิกสัญญากับแฟนไฮสซอร์ภายในระยะเวลา 30 วัน นับจากวันที่เข้าทำสัญญา หรือมีการจ่ายเงินใดๆ ภายใต้สัญญาแฟนไฮส ซึ่งเป็นการกำหนดบทลงโทษในทางแพ่งให้แก่แฟนไฮสซอร์

3. ในระหว่างอายุสัญญาแฟนไฮส หากแฟนไฮสซอร์โอนกิจการ หรือโอนสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาให้บุคคลอื่น ผู้รับโอนต้องผูกพันในการให้สิทธิต่อไปกับแฟนไฮสซีตามสัญญานั้นด้วย⁷⁰ ซึ่งในประเด็นนี้ ผู้เขียนเห็นว่าพื้นฐานของสัญญาแฟนไฮส คือ การที่แฟนไฮสซีมีความเชื่อมั่นในธุรกิจของแฟนไฮสซอร์ มีความเชื่อมั่นในตัวแฟนไฮสซอร์ว่าจะเป็นผู้ที่จะช่วยเหลือ สนับสนุนธุรกิจที่ตนตัดสินใจลงทุนนั้น ให้ประสบความสำเร็จไปได้ด้วยดี ดังนั้น เมื่อมีกรณีการโอนสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาในระหว่างอายุสัญญา ทำให้ส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นที่แฟนไฮสซีมีต่อแฟนไฮสซอร์ ผู้เขียนเห็นว่า ควรให้สิทธิแฟนไฮสซีในการบอกเลิกสัญญาแฟนไฮสได้ เช่นเดียวกับกรณีนายจ้างจะโอนสิทธิของตนให้แก่บุคคลภายนอก⁷¹

⁶⁹ คำพิพากษาฎีกาที่ 5753/2545

⁷⁰ ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟนไฮส พ.ศ. มาตรา 28

⁷¹ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 577 บัญญัติว่า นายจ้างจะโอนสิทธิของตนให้แก่บุคคลภายนอกก็ได้ เมื่อลูกจ้างยินยอมพร้อมใจด้วย

ลูกจ้างจะให้บุคคลภายนอกทำงานแทนตนก็ได้ เมื่อนายจ้างยินยอมพร้อมใจด้วย

ถ้าคู่สัญญาฝ่ายใดทำการฝ่าฝืนบทบัญญัตินี้ คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งจะบอกเลิกสัญญาเสียก็ได้

5.7.2 การกำหนดสิทธิในการเลิกสัญญาของแฟรนไชส์ซอร์

ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ พ.ศ. ไม่ได้กำหนดในเรื่องสิทธิในการบอกเลิกสัญญาของแฟรนไชส์ซอร์ไว้โดยเฉพาะ ผู้เขียนมีความเห็นว่าควรมีการกำหนดในเรื่องดังกล่าว ดังนี้

1. ในกรณีที่แฟรนไชส์ซีผิดสัญญา กฎหมายควรกำหนดให้แฟรนไชส์ซอร์ต้องมีหนังสือเตือนเกี่ยวกับการผิดสัญญาไปยังแฟรนไชส์ซี และอนุญาตให้แฟรนไชส์ซีแก้ไขความผิดพลาดนั้นภายในระยะเวลาที่กำหนดซึ่งไม่น้อยกว่าสิบสี่วัน และหากมีความเสียหายเกิดขึ้นแฟรนไชส์ซอร์มีสิทธิเรียกจากแฟรนไชส์ซีได้ตามที่เสียหายจริงตามความจำเป็นและมีเหตุผลอันสมควร โดยเหตุที่ควรกำหนดในเรื่องดังกล่าวแตกต่างจากการบอกเลิกสัญญาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 387⁷² เนื่องจากความสัมพันธ์ของคู่สัญญาในสัญญาแฟรนไชส์นั้นเป็นความสัมพันธ์ที่ซับซ้อน และมีการลงทุนค่อนข้างสูง การเลิกสัญญาย่อมก่อให้เกิดความเสียหายให้กับคู่สัญญาทั้งสองฝ่าย ดังนั้นจึงควรกำหนดให้มีการเยียวยาก่อนที่จะมีการบอกเลิกสัญญา เช่นเดียวกับ Franchise Act 1998 มาตรา 30 ของประเทศมาเลเซีย

2. ห้ามมิให้แฟรนไชส์ซอร์เลิกสัญญาแฟรนไชส์ก่อนครบกำหนดระยะเวลาตามสัญญาเว้นแต่

(1) แฟรนไชส์ซีผิดสัญญา และ

(2) แฟรนไชส์ซอร์ได้มีหนังสือเตือนตามที่ผู้เขียนได้เสนอในข้อ (1) แล้วแต่แฟรนไชส์ซีไม่ได้แก้ไขความผิดพลาดนั้นภายในระยะเวลาที่แฟรนไชส์ซอร์กำหนด

3. แฟรนไชส์ซอร์สามารถเลิกสัญญาแฟรนไชส์ได้ทันที แม้ไม่ครบกำหนดระยะเวลาตามสัญญาและไม่จำเป็นต้องมีหนังสือเตือนและกำหนดเวลาให้แก้ไข ในกรณีดังต่อไปนี้

(1) แฟรนไชส์ซีโอนสิทธิในสัญญาแฟรนไชส์ หรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเพื่อประโยชน์ของเจ้าหนี้หรือบุคคลอื่น โดยมีได้รับความยินยอมจากแฟรนไชส์ซอร์ หรือ

(2) ทิ้งร้างธุรกิจ หรือ

⁷² ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 387 บัญญัติว่า ถ้าคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งไม่ชำระหนี้ อีกฝ่ายหนึ่งจะกำหนดระยะเวลาพอสมควร แล้วบอกกล่าวให้ฝ่ายนั้นชำระหนี้ภายในระยษะเวลานั้นก็ได้ ถ้าและฝ่ายนั้นไม่ชำระหนี้ภายในระยะเวลาที่กำหนดให้ไซ้ อีกฝ่ายหนึ่งจะเลิกสัญญาเสียก็ได้

- (3) ถูกกลังโทษในความผิดอาญาซึ่งทำลายชื่อเสียงเครื่องหมายการค้า หรือทรัพย์สินทางปัญญาอื่นใดของแฟรนไชส์ซอร์ หรือ
- (4) กระทำซ้ำซึ่งการละเมิดสัญญา หรือ
- (5) แฟรนไชส์ซีล้มละลายหรือมีหนี้สินล้นพ้นตัว หรือ
- (6) แฟรนไชส์ซีทำธุรกิจแฟรนไชส์ในทางที่ทำให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพ หรือความปลอดภัยต่อสาธารณะ หรือ
- (7) แฟรนไชส์ซีฉ้อโกงในเรื่องที่เกี่ยวกับการทำงานในธุรกิจแฟรนไชส์

5.7.3. ความตายของคู่สัญญาไม่ทำให้สัญญาสิ้นสุด

ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ พ.ศ. มิได้กำหนดในกรณีหากคู่สัญญา (แฟรนไชส์ซอร์หรือแฟรนไชส์ซี) ตายจะส่งผลกระทบต่อสัญญาแฟรนไชส์อย่างไร ในประเด็นนี้ผู้เขียนมีความเห็นว่าสัญญาแฟรนไชส์เป็นสัญญาที่ถือคุณสมบัติของคู่สัญญาเป็นสาระสำคัญทั้งในแง่ของแฟรนไชส์ซอร์และแฟรนไชส์ซี กล่าวคือ ในแง่ของแฟรนไชส์ซอร์แฟรนไชส์ซอร์ต้องพิจารณาว่าแฟรนไชส์ซีมีคุณสมบัติที่จะประกอบธุรกิจในรูปแบบเดียวกันกับตนได้หรือไม่ และเมื่อแฟรนไชส์ซอร์ได้ให้ความวางใจแก่แฟรนไชส์ซีแล้วย่อมหมายความว่าความไว้วางใจของแฟรนไชส์ซอร์มิให้เฉพาะแฟรนไชส์ซีเท่านั้น ดังนั้นผลที่ตามมาก็คือแฟรนไชส์ซีจะต้องประกอบธุรกิจนั่นเอง แฟรนไชส์ซีจะนำธุรกิจของตนไปให้ผู้อื่นทำต่อโดยแฟรนไชส์ซอร์ไม่ยินยอมไม่ได้ หรือแฟรนไชส์ซีจะเอาสิทธิตามสัญญาแฟรนไชส์โอนให้แก่บุคคลภายนอกเป็นผู้ใช้แทนตนโดยแฟรนไชส์ซอร์ไม่ยินยอมก็ไม่ได้เช่นกัน และในแง่ของแฟรนไชส์ซี ก่อนที่แฟรนไชส์ซีจะเข้าทำสัญญาแฟรนไชส์กับแฟรนไชส์ซอร์ แฟรนไชส์ซีย่อมศึกษาคุณสมบัติของแฟรนไชส์ซอร์มากพอสมควรจนเชื่อมั่นในธุรกิจของแฟรนไชส์ซอร์จึงจะตกลงเข้าทำสัญญา อย่างไรก็ตาม สัญญาแฟรนไชส์เป็นสัญญาที่ผูกพันคู่สัญญาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน และมีการจ่ายค่าตอบแทนค่อนข้างสูง ดังนั้น หากกำหนดให้สัญญาแฟรนไชส์สิ้นสุดลงในกรณีแฟรนไชส์ซอร์หรือแฟรนไชส์ซีตาย อาจก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมต่อคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายได้ สิทธิดังกล่าวจึงควรตกทอดแก่ทายาทของคู่สัญญา กล่าวคือเมื่อแฟรนไชส์ซอร์หรือแฟรนไชส์ซีในฐานะเจ้ามรดกถึงแก่ความตาย สัญญาแฟรนไชส์ไม่ระงับ สิทธิและหน้าที่ตามสัญญาแฟรนไชส์ย่อมตกแก่ทายาท ทายาทจึงสามารถใช้ประโยชน์ตามสัญญาได้ตลอดตามระยะเวลาของสัญญา

ดังนั้นควรมีบทบัญญัติขึ้นมาใหม่ในกรณีแฟรนไชส์ที่ตายควรกำหนดว่า “ในระหว่างอายุสัญญา หากแฟรนไชส์ที่ตาย คู่สมรสที่มีชีวิต ทายาท หรือผู้ดูแลทรัพย์สินของแฟรนไชส์ หรือผู้ถือหุ้นข้างมากของแฟรนไชส์ที่มีคุณสมบัติของแฟรนไชส์ตามสัญญาแฟรนไชส์ มีสิทธิเข้าสวมสิทธิในฐานะที่เป็นแฟรนไชส์ได้ และแฟรนไชส์ชอร์ต้องยอมรับบุคคลดังกล่าวเข้าร่วมในธุรกิจของตนภายในระยะเวลาอันสมควร” ตามหลักการเดียวกับ California Franchise Relations Act มาตรา 20027 อย่างไรก็ตาม กฎหมายของมลรัฐแคลิฟอร์เนีย กำหนดให้คู่สมรสที่มีชีวิต ทายาท หรือผู้ดูแลทรัพย์สินของแฟรนไชส์หรือผู้ถือหุ้นข้างมากของแฟรนไชส์ ที่มีคุณสมบัติของแฟรนไชส์ตามสัญญาแฟรนไชส์ นั้น สามารถขาย โอน หรือมอบสิทธิแฟรนไชส์ ต่อบุคคลที่มีคุณสมบัติในการเป็นแฟรนไชส์ได้อีกด้วย ซึ่งในประเด็นนี้ ผู้เขียนมีความเห็นว่าอาจก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมกับแฟรนไชส์ชอร์ได้ เนื่องจากการกำหนดดังกล่าว กฎหมายบังคับให้แฟรนไชส์ชอร์ต้องยอมรับบุคคลเหล่านั้นเข้าร่วมในธุรกิจของตนโดยไม่มีข้อยกเว้น จึงควรให้สิทธินี้เฉพาะกับบุคคลที่มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับแฟรนไชส์เท่านั้น และในกรณีที่แฟรนไชส์ชอร์ตายควรกำหนดว่า “ในระหว่างอายุสัญญาหากแฟรนไชส์ชอร์ตาย คู่สมรสที่มีชีวิต ทายาท หรือผู้ดูแลทรัพย์สินของแฟรนไชส์ชอร์ หรือผู้ถือหุ้นข้างมากของแฟรนไชส์ชอร์ต้องผูกพันในการให้สิทธิต่อไปกับแฟรนไชส์ที่ตามสัญญานั้นด้วย”

5.7.4 ความผูกพันระหว่างคู่สัญญาหลังจากสัญญาแฟรนไชส์ครบกำหนดระยะเวลา

ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ พ.ศ. มิได้มีบทบัญญัติในเรื่องความผูกพันระหว่างคู่สัญญาหลังจากสัญญาแฟรนไชส์ครบกำหนดระยะเวลาไว้แต่อย่างใด ผู้เขียนจึงเห็นควรกำหนด ดังนี้

1. ในกรณีที่แฟรนไชส์ชอร์ประสงค์จะไม่ต่อสัญญาหรือขยายเวลาของสัญญาแฟรนไชส์ แฟรนไชส์ชอร์ต้องแจ้งเป็นหนังสือไปยังแฟรนไชส์ซี ล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 6 เดือนก่อนครบกำหนดระยะเวลาในสัญญา เว้นแต่แฟรนไชส์ซีได้แจ้งเป็นหนังสือต่อแฟรนไชส์ชอร์ว่าไม่ประสงค์จะต่อสัญญา หรือขยายระยะเวลาของสัญญาดังกล่าว มิฉะนั้นแฟรนไชส์ชอร์มีหน้าที่ต้องจ่ายเงินชดเชยให้กับแฟรนไชส์ซี โดยการซื้อคืนหรือโดยวิธีอื่นใดในราคาที่ตกลงกันระหว่างแฟรนไชส์ชอร์และแฟรนไชส์ซี หลังจากได้พิจารณาการลดลงของมูลค่าธุรกิจแฟรนไชส์ ซึ่งเหตุที่กำหนดในลักษณะดังกล่าวเพื่อเป็นการประกันความเสียหายที่อาจมีขึ้นของแฟรนไชส์ซีที่ไม่ได้รับ

การบอกกล่าวที่จะไม่ต่อสัญญาหรือขยายเวลาของสัญญาภายในระยะเวลาที่กำหนด เช่นเดียวกับ Franchise Act 1998 มาตรา 32 ของประเทศมาเลเซีย

2. กรณีสัญญาแฟรนไชส์สิ้นสุดลงตามกำหนดระยะเวลา หากแฟรนไชส์ซอร์ยังคงประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ที่ได้รับสิทธิจากแฟรนไชส์ซอร์อยู่ และแฟรนไชส์ซอร์รู้ความนั้นแล้ว ไม่ชักท้วงไซ้ให้ถือว่าคู่สัญญาเป็นอันได้ทำสัญญาใหม่ต่อไปโดยไม่มีกำหนดระยะเวลา เช่นเดียวกับสัญญาเช่า⁷³ และสัญญาจ้างแรงงาน⁷⁴ เนื่องจากสัญญาแฟรนไชส์เป็นสัญญาที่มีผลผูกพันในระยะยาวเช่นเดียวกับสัญญาดังกล่าว และเมื่อมีการกำหนดในลักษณะข้างต้น จะมีผลให้สัญญาแฟรนไชส์ใหม่นั้นเป็นสัญญาที่ไม่มีกำหนดระยะเวลา ซึ่งจะส่งผลในเรื่องของการบอกเลิกสัญญา จึงควรกำหนดว่าหากมีพฤติการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้น คู่สัญญาฝ่ายใดจะบอกเลิกสัญญาแฟรนไชส์เมื่อใดก็ได้ แต่ต้องบอกกล่าวแก่อีกฝ่ายหนึ่งให้รู้ตัวก่อนอย่างน้อย 6 เดือน เนื่องจากควรให้ระยะเวลาแก่แฟรนไชส์ซีในการหาธุรกิจใหม่ และการกำหนดระยะเวลาในบอกกล่าวล่วงหน้าอย่างน้อย 6 เดือนนั้น เป็นการกำหนดให้ตรงกับระยะเวลาที่แฟรนไชส์ซอร์บอกกล่าวแก่แฟรนไชส์ซีว่าประสงค์จะไม่ต่อสัญญาหรือขยายระยะเวลาของสัญญา และในกรณีนี้แฟรนไชส์ซอร์ไม่ต้องรับผิดชอบในการจ่ายเงินชดเชยให้กับแฟรนไชส์ซี ตามข้อเสนอในข้อ 1 แต่อย่างใด

5.8 บทกำหนดโทษ

ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ พ.ศ. ได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับบทกำหนดโทษไว้ดังต่อไปนี้

1. ถ้าผู้กระทำผิดและได้รับโทษเป็นนิติบุคคล ให้กรรมการผู้จัดการ หุ่นส่วนผู้จัดการ ผู้แทนนิติบุคคล หรือผู้รับผิดชอบในการดำเนินการของนิติบุคคลนั้นต้องรับโทษเช่นเดียวกับนิติบุคคลด้วย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้มีส่วนรู้เห็นหรือยินยอมในการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้น⁷⁵

⁷³ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 570

⁷⁴ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 581

⁷⁵ ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ พ.ศ. มาตรา 51

2. อธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้าหรือผู้ซึ่งอธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้ามอบหมายมีอำนาจเปรียบเทียบปรับสำหรับความผิดตามกฎหมายนี้ได้⁷⁶ เนื่องจากหากจะต้องดำเนินคดีในทางอาญาอาจเป็นความยุ่งยากและไม่เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมปัจจุบัน นอกจากนี้ผู้เขียนยังมีความเห็นเพิ่มเติมว่า หากกรณีผู้ฝ่าฝืนไม่ยอมให้เปรียบเทียบปรับ อาจมีการดำเนินการในทางอาญาที่อาจต้องควบคุมตัว จัดทำประวัติและลายพิมพ์นิ้วมือ หรือกักขังแทนค่าปรับ ซึ่งเป็นเรื่องยุ่งยากอีกขั้นตอนหนึ่ง จึงเห็นว่าควรนำบทบัญญัติในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ส่วนที่ 8 การบังคับทางปกครอง เกี่ยวกับการยึดหรืออายัดทรัพย์สินและขายทอดตลาดเพื่อชำระเงิน ตามมาตรา 57, 58 และมาตรา 61 ประกอบกับกฎกระทรวงฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2542) และฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2542) ซึ่งออกตามความในพระราชบัญญัติดังกล่าวมาใช้บังคับหรือปรับปรุงกฎหมายให้สามารถนำมาตราการดังกล่าวมาใช้บังคับให้มากยิ่งขึ้นก็จะทำให้คดีอาญาที่มีอัตราโทษเล็กน้อยไม่เป็นภาระแก่ศาลโดยไม่จำเป็น นอกจากนี้ผู้เขียนได้ปรับร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ฯ มาตรา 5 เพื่อให้เกิดความชัดเจนมากยิ่งขึ้น กล่าวคือ บรรดาความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้อธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้าหรือผู้ซึ่งอธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้ามอบหมาย มีอำนาจเปรียบเทียบได้ ในการนี้อธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้ามีอำนาจมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการเปรียบเทียบได้ โดยจะกำหนดหลักเกณฑ์ในการเปรียบเทียบหรือเงื่อนไขประการใดๆ ให้แก่ผู้ได้รับมอบหมายตามความเห็นสมควรก็ได้ (ทั้งนี้ผู้เขียนได้ร่างประกาศของอธิบดีที่ออกตามความมาตรา 52 แห่งร่างพระราชบัญญัตินี้⁷⁷ เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาในการดำเนินการออกประกาศต่อไป) และหากกรณีผู้ฝ่าฝืนไม่ยอมให้เปรียบเทียบปรับให้นำบทบัญญัติเรื่องการบังคับทางปกครองแห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มาใช้บังคับโดยอนุโลม และเมื่อผู้กระทำความผิดได้ชำระค่าปรับตามที่เปรียบเทียบแล้ว ให้ถือว่าคดีเลิกกัน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา”

⁷⁶ ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ พ.ศ. มาตรา 52

⁷⁷ คู่มือกฎหมาย ก.

5.9 การระงับข้อพิพาท

ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ พ.ศ. ไม่มีบทบัญญัติในเรื่องการระงับข้อพิพาทไว้โดยเฉพาะ และเมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่าสัญญาแฟรนไชส์เป็นสัญญาที่เกี่ยวข้องกับการให้ใช้สิทธิในเครื่องหมายการค้า ลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร วิธีการผลิต ระบบการบริหารจัดการ การถ่ายทอดความรู้ ความลับทางการค้า และข้อมูลในการดำเนินธุรกิจ บางกรณีคู่สัญญาที่มีความจำเป็นต้องรักษาความลับของข้อมูลทางการค้าไว้ นอกจากนั้นธุรกิจแฟรนไชส์เป็นธุรกิจที่มีความซับซ้อน การพิจารณาปัญหาต่างๆ อาจมีความจำเป็นต้องใช้ความรู้ความสามารถจากผู้เชี่ยวชาญโดยเฉพาะ ผู้เขียนจึงมีความเห็นว่าควรมีการกำหนดไว้เป็นทางเลือกให้แก่คู่สัญญาว่ากรณีเกิดข้อพิพาทระหว่างแฟรนไชส์ซอร์และแฟรนไชส์ซี คู่กรณีอาจตกลงกันนำวิธีการระงับข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการมาใช้บังคับ เพื่อรักษาชื่อเสียงของแฟรนไชส์ซอร์ นอกจากนั้นการที่คู่กรณีมีสิทธิเลือกคนกลางมาตัดสินได้ จึงอาจเลือกคนที่มีความรู้ความสามารถในธุรกิจแฟรนไชส์โดยเฉพาะ หรืออาจเป็นบุคคลที่เป็นที่เคารพนับถือของทั้งสองฝ่าย การหาข้อยุติก็อาจทำได้ถูกต้องเหมาะสมมากกว่าได้

แนวทางในการบัญญัติกฎหมายในส่วนนี้อาจกำหนดให้มีขึ้นเป็นหมวดหนึ่งว่าด้วยการระงับข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการ โดยกำหนดว่า ในกรณีที่มีข้อพิพาทที่เกิดจากหรือเกี่ยวเนื่องกับการซื้อหรือขายแฟรนไชส์ซึ่งจดทะเบียนตามพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ คู่พิพาทอาจยื่นคำร้องต่อสำนักงานคณะกรรมการการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ เพื่อขอให้มีการชี้ขาดข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการ โดยอนุญาโตตุลาการจะประกอบด้วยบุคคลซึ่งคณะกรรมการการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์แต่งตั้งหนึ่งคนเป็นประธาน และบุคคลซึ่งคู่พิพาทแต่งตั้งอีกฝ่ายละหนึ่งคน โดยคำร้องนั้นให้เป็นไปตามแบบที่คณะกรรมการการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์กำหนด และอย่างน้อยต้องระบุเรื่อง ชื่อและที่อยู่ของคู่พิพาท ประเด็นข้อพิพาท และเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้อง นอกจากนั้นควรกำหนดให้นำกฎหมายว่าด้วยอนุญาโตตุลาการมาใช้บังคับกับการระงับข้อพิพาทดังกล่าวโดยอนุโลม

ผู้เขียนได้นำข้อเสนอแนะที่เสนอไว้ดังกล่าวข้างต้น มาเปรียบเทียบกับร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ พ.ศ. ... ดังนี้

ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ พ.ศ.	ข้อเสนอแนะแก้ไขเพิ่มเติม
<p>มาตรา 3 พระราชบัญญัตินี้ไม่ให้ใช้บังคับแก่</p> <p>(1) การประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ซึ่งแฟรนไชส์ซอร์มีภูมิลำเนาและทำสัญญาอนุญาตราชอาณาจักรเพื่อให้สิทธิแฟรนไชส์ที่เข้ามาประกอบธุรกิจที่ได้รับสิทธินั้นในราชอาณาจักรด้วยตนเอง</p> <p>(2) การประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด</p>	<p>มาตรา 3 พระราชบัญญัตินี้ไม่ให้ใช้บังคับแก่</p> <p>(1) การประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ซึ่งแฟรนไชส์ซอร์มีภูมิลำเนาและทำสัญญาอนุญาตราชอาณาจักรเพื่อให้สิทธิแฟรนไชส์ที่เข้ามาประกอบธุรกิจที่ได้รับสิทธินั้นในราชอาณาจักรด้วยตนเอง</p> <p><u>แฟรนไชส์ที่ประกอบธุรกิจตาม (1) มีหน้าที่แจ้งต่อกรมพัฒนาธุรกิจการค้าตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้าประกาศกำหนด</u></p> <p>(2) <u>การประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ซึ่งแฟรนไชส์ซอร์ทำสัญญาอนุญาตราชอาณาจักรเพื่อให้สิทธิแฟรนไชส์ที่ประกอบธุรกิจที่ได้รับสิทธินั้นนอกราชอาณาจักร</u></p> <p>(3) การประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด</p>
<p>มาตรา 17 ให้จัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ขึ้นในกรมพัฒนาธุรกิจการค้าโดยให้มีหน้าที่รับผิดชอบดังนี้</p> <p>(1) ดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์</p> <p>(2) เสริมสร้างความร่วมมือและ</p>	<p>มาตรา 17 ให้จัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ขึ้นในกรมพัฒนาธุรกิจการค้าโดยให้มีหน้าที่รับผิดชอบดังนี้</p> <p>(1) ดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์</p> <p>(2) เสริมสร้างความร่วมมือและ</p>

ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจ แฟรนไชส์ พ.ศ.	ข้อเสนอแนะแก้ไขเพิ่มเติม
<p>ประสานงานระหว่างส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ องค์กรเอกชนทั้งในและต่างประเทศและองค์กรระหว่างประเทศ ในการส่งเสริมการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ทั้งในและต่างประเทศ</p> <p>(3) ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ</p> <p>(4) ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการรับจดทะเบียนการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์และงานอื่นตามพระราชบัญญัตินี้</p> <p>(5) ติดตามสอดส่องพฤติการณ์ในการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์เพื่อให้มีการปฏิบัติตามเป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้</p> <p>(6) รับเรื่องร้องเรียนจากแฟรนไชส์ซีที่ได้รับ ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายอันเนื่องมาจากการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ของแฟรนไชส์ซอร์ที่ไม่ถูกต้องหรือไม่เป็นธรรม ทำการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทระหว่างแฟรนไชส์ซอร์และแฟรนไชส์ซี และเสนอเรื่องที่เหมาะสม ดำเนินคดีแทนแฟรนไชส์ซีให้คณะกรรมการพิจารณา</p> <p>(7) ดำเนินคดีแทนแฟรนไชส์ซีตามที่คณะกรรมการพิจารณาอนุมัติให้ดำเนินคดีตามมาตรา 13 (5)</p>	<p>ประสานงานระหว่างส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ องค์กรเอกชนทั้งในและต่างประเทศและองค์กรระหว่างประเทศ ในการส่งเสริมการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ทั้งในและต่างประเทศ</p> <p>(3) ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ</p> <p>(4) ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการรับจดทะเบียนการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์และงานอื่นตามพระราชบัญญัตินี้</p> <p>(5) ติดตามสอดส่องพฤติการณ์ในการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์เพื่อให้มีการปฏิบัติตามเป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้</p> <p>(6) รับเรื่องร้องเรียนจากแฟรนไชส์ซีที่ได้รับ ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายอันเนื่องมาจากการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ของแฟรนไชส์ซอร์ที่ไม่ถูกต้องหรือไม่เป็นธรรม ทำการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทระหว่างแฟรนไชส์ซอร์และแฟรนไชส์ซี และเสนอเรื่องที่เหมาะสม ดำเนินคดีแทนแฟรนไชส์ซีให้คณะกรรมการพิจารณา</p> <p>(7) ดำเนินคดีแทนแฟรนไชส์ซีตามที่คณะกรรมการพิจารณาอนุมัติให้ดำเนินคดีตามมาตรา 13 (5)</p> <p><u>ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นสมควรหรือได้รับคำร้องขอจากแฟรนไชส์ซีที่ได้รับความเดือดร้อนเสียหาย ให้เข้าดำเนินคดีกับแฟรนไชส์ซอร์ที่ประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ไม่</u></p>

ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจ แฟรนไชส์ พ.ศ.	ข้อเสนอแนะแก้ไขเพิ่มเติม
<p>ในการดำเนินคดีแทนแฟรนไชส์ซีในศาลตาม (7) ให้ได้รับยกเว้นค่าฤชาธรรมเนียมทั้งปวง</p> <p>(8) ปฏิบัติงานอื่นตามที่รัฐมนตรีคณะกรรมการ หรืออธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้ามอบหมาย</p>	<p><u>ถูกต้องหรือไม่เป็นธรรม ซึ่งคณะกรรมการเห็นว่าการดำเนินคดีนั้นจะเป็นประโยชน์แก่แฟรนไชส์ซีเป็นส่วนรวม คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งพนักงานอัยการโดยความเห็นชอบของอัยการสูงสุดหรือข้าราชการในสำนักงานคณะกรรมการการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ซึ่งมีคุณสมบัติไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางนิติศาสตร์ เป็นเจ้าหน้าที่คุ้มครองแฟรนไชส์ซีเพื่อให้มีหน้าที่ดำเนินคดีแพ่งและคดีอาญาแก่แฟรนไชส์ซอร์ที่ประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ไม่ถูกต้องหรือไม่เป็นธรรมในศาล และเมื่อคณะกรรมการได้แจ้งไปยังกระทรวงยุติธรรมเพื่อแจ้งให้ศาลทราบแล้ว ให้เจ้าหน้าที่คุ้มครองแฟรนไชส์ซีมีอำนาจดำเนินคดีตามที่คณะกรรมการมอบหมายได้</u></p> <p>ในการดำเนินคดีแทนแฟรนไชส์ซีในศาลตาม (7) <u>ให้เจ้าหน้าที่มีอำนาจฟ้องเรียกทรัพย์สินหรือค่าเสียหายให้แก่แฟรนไชส์ซีที่ร้องขอได้ด้วย</u> และในการนี้ให้ได้รับยกเว้นค่าฤชาธรรมเนียมทั้งปวง</p> <p>(8) ปฏิบัติงานอื่นตามที่รัฐมนตรีคณะกรรมการ หรืออธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้ามอบหมาย</p>
<p>มาตรา 23 สัญญาประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ระหว่างแฟรนไชส์ซอร์และแฟรนไชส์ซีจะต้องทำเป็นหนังสือและมีการระบุ ในเรื่องรายละเอียด</p>	<p>มาตรา 23 สัญญาประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ระหว่างแฟรนไชส์ซอร์และแฟรนไชส์ซีจะต้องทำเป็นหนังสือและมีการระบุ ในเรื่องรายละเอียด</p>

ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจ แฟรนไชส์ พ.ศ.	ข้อเสนอแนะแก้ไขเพิ่มเติม
<p>ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ซึ่งอย่างน้อยต้องมีเรื่องดังต่อไปนี้</p> <p>(1) วันที่ทำสัญญาและวันที่สัญญามีผลใช้บังคับ</p> <p>(2) สิทธิ หน้าที่และความรับผิดชอบของแฟรนไชส์ซอร์ที่มีต่อแฟรนไชส์ซี</p> <p>(3) สิทธิ หน้าที่และความรับผิดชอบของแฟรนไชส์ซีที่มีต่อแฟรนไชส์ซอร์</p> <p>(4) ระยะเวลาและเขตพื้นที่ที่แฟรนไชส์ซอร์ให้สิทธิแฟรนไชส์ซีใช้ทรัพย์สินทางปัญญาในการประกอบธุรกิจ</p> <p>(5) เงินมัดจำ ค่าตอบแทน หรือเงินใดๆ ที่แฟรนไชส์ซีต้องจ่ายให้แก่แฟรนไชส์ซอร์</p> <p>(6) การต่อสัญญา การเลิกสัญญา การโอนสิทธิ และการจ่ายคืนค่าธรรมเนียมเมื่อเลิกสัญญากรณีแฟรนไชส์ซอร์เป็นฝ่ายผิดสัญญา</p>	<p>ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ซึ่งอย่างน้อยต้องมีเรื่องดังต่อไปนี้</p> <p>(1) วันที่ทำสัญญาและวันที่สัญญามีผลใช้บังคับ</p> <p>(2) สิทธิ หน้าที่และความรับผิดชอบของแฟรนไชส์ซอร์ที่มีต่อแฟรนไชส์ซี</p> <p>(3) สิทธิ หน้าที่และความรับผิดชอบของแฟรนไชส์ซีที่มีต่อแฟรนไชส์ซอร์</p> <p>(4) ระยะเวลาและเขตพื้นที่ที่แฟรนไชส์ซอร์ให้สิทธิแฟรนไชส์ซีใช้ทรัพย์สินทางปัญญาในการประกอบธุรกิจ</p> <p>(5) เงินมัดจำ ค่าตอบแทน หรือเงินใดๆ ที่แฟรนไชส์ซีต้องจ่ายให้แก่แฟรนไชส์ซอร์</p> <p><u>(6) กำหนดระยะเวลาของสัญญาซึ่งต้องไม่น้อยกว่า 5 ปี เว้นแต่คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายตกลงเลิกสัญญาก่อนระยะเวลานั้น</u></p> <p>(7) การต่อสัญญา การเลิกสัญญา การโอนสิทธิ และการจ่ายคืนค่าธรรมเนียมเมื่อเลิกสัญญากรณีแฟรนไชส์ซอร์เป็นฝ่ายผิดสัญญา</p>
<p>มาตรา 26 เมื่อแฟรนไชส์ซีตกลงทำสัญญาประกอบธุรกิจแฟรนไชส์กับแฟรนไชส์ซอร์แล้ว แฟรนไชส์ซอร์หรือตัวแทนมีหน้าที่เปิดเผย<u>ข้อมูลทั้งหมดที่จำเป็น</u>ในการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดแก่แฟรนไชส์ซีภายในหกสิบวัน หากพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวแล้วแฟรนไชส์ซอร์ไม่</p>	<p>มาตรา 26 เมื่อแฟรนไชส์ซีตกลงทำสัญญาประกอบธุรกิจแฟรนไชส์กับแฟรนไชส์ซอร์แล้ว แฟรนไชส์ซอร์หรือตัวแทนมีหน้าที่เปิดเผย<u>ข้อมูลที่จำเป็นและเพียงพอ</u>ในการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดแก่แฟรนไชส์ซีภายในหกสิบวัน หากพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวแล้วแฟรนไชส์ซอร์ไม่</p>

ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจ แฟรนไชส์ พ.ศ.	ข้อเสนอแนะแก้ไขเพิ่มเติม
<p>ดำเนินการ แฟรนไชส์ที่มีสิทธิบอกเลิกสัญญา และแฟรนไชส์ชอร์จะต้องคืนเงินค่าใช้จ่าย เงินมัดจำ ค่าตอบแทนและเงินใดๆ ที่ได้รับไว้ทั้งหมดแก่แฟรนไชส์ซี ทั้งนี้ไม่ตัดสิทธิแฟรนไชส์ซีที่จะเรียกร้องค่าเสียหายกับแฟรนไชส์ชอร์</p>	<p>ดำเนินการ แฟรนไชส์ที่มีสิทธิบอกเลิกสัญญาได้ <u>ก็ต่อเมื่อแฟรนไชส์ซีได้มีหนังสือเตือนให้แฟรนไชส์ชอร์เปิดเผยข้อมูลดังกล่าวภายในระยะเวลาที่กำหนดซึ่งต้องไม่น้อยกว่าสิบสี่วัน และแฟรนไชส์ชอร์ไม่เปิดเผยข้อมูลภายในระยะเวลาที่กำหนดนั้น</u> ในการนี้ แฟรนไชส์ชอร์จะต้องคืนเงินค่าใช้จ่าย เงินมัดจำ ค่าตอบแทน และเงินใดๆ ที่ได้รับไว้ทั้งหมดแก่แฟรนไชส์ซี ทั้งนี้ไม่ตัดสิทธิแฟรนไชส์ซีที่จะเรียกร้องค่าเสียหายกับแฟรนไชส์ชอร์</p>
<p>มาตรา 28 ในระหว่างอายุสัญญาการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ หากแฟรนไชส์ชอร์โอนกิจการหรือโอนสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาให้บุคคลอื่น ผู้รับโอนกิจการหรือทรัพย์สินทางปัญญาต้องผูกพันตามสัญญาที่ผู้โอนได้ทำไว้แก่แฟรนไชส์ซีด้วย</p>	<p>มาตรา 28 ในระหว่างอายุสัญญาการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ หากแฟรนไชส์ชอร์โอนกิจการหรือโอนสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาให้บุคคลอื่น ผู้รับโอนกิจการหรือทรัพย์สินทางปัญญาต้องผูกพันตามสัญญาที่ผู้โอนได้ทำไว้แก่แฟรนไชส์ซีด้วย <u>ทั้งนี้ไม่ตัดสิทธิแฟรนไชส์ซีในการใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาเสียก็ได้</u> <u>สัญญาแฟรนไชส์นั้น ท่านว่าจะพึงอินกันได้โดยการทำเป็นหนังสือ และได้รับความยินยอมจากแฟรนไชส์ชอร์</u></p>
<p>มาตรา 31 ห้ามแฟรนไชส์ซีและตัวแทนเปิดเผยข้อมูลใดๆ เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ที่แฟรนไชส์ชอร์ได้ระบุห้ามเปิดเผยไว้ในสัญญา</p>	<p>มาตรา 31 ห้ามมิให้แฟรนไชส์ซีและลูกจ้างของแฟรนไชส์ซีหรือบุคคลที่อยู่ในความดูแลของแฟรนไชส์ซีเปิดเผยข้อมูลใดๆ เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ <u>ไม่ว่าจะได้มาโดยเอกสารการเปิดเผยข้อมูล หรือคู่มือการ</u></p>

ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจ แฟรนไชส์ พ.ศ.	ข้อเสนอแนะแก้ไขเพิ่มเติม
	<u>ปฏิบัติงาน หรือการฝึกอบรม หรือโดยวิธีอื่นใด ในขณะที่สัญญา มีผล และเป็นเวลาอย่างน้อย 2 ปี นับแต่สัญญาหมดอายุหรือเลิกสัญญา</u>
ไม่มีกำหนดไว้	<u>มาตรา 32 ห้ามมิให้แฟรนไชส์ซีและลูกจ้างของแฟรนไชส์ซีหรือบุคคลที่อยู่ในความดูแลของแฟรนไชส์ซีประกอบธุรกิจอันมีสภาพเป็น</u> <u>อย่างเดียวกัน และเป็นการแข่งขันกับ</u> <u>ธุรกิจของแฟรนไชส์ซอร์ ตลอดอายุของ</u> <u>สัญญาแฟรนไชส์ และภายใน 2 ปี หลังจาก</u> <u>สัญญาแฟรนไชส์หมดอายุหรือเลิกสัญญา</u>
ควรเพิ่มอีกหมวดหนึ่งว่าด้วยความระงับแห่ง สัญญาแฟรนไชส์ ซึ่งประกอบด้วย (1) สิทธิในการบอกเลิกสัญญาของ แฟรนไชส์ซี (มาตรา 33-34)	<u>มาตรา 33 แฟรนไชส์ซีจะบอกเลิกสัญญาใน</u> <u>เวลาใดก็ได้ภายในระยะเวลาเจ็ดวัน นับแต่วันที่</u> <u>เข้าทำสัญญา หรือมีการจ่ายเงินใดๆ ภายใต้</u> <u>สัญญาแฟรนไชส์ โดยการส่งหนังสือแสดง</u> <u>เจตนาไปยังแฟรนไชส์ซอร์</u> <u>การบอกเลิกสัญญาตามวรรคหนึ่ง</u> <u>แฟรนไชส์ซอร์มีสิทธิเรียกให้แฟรนไชส์ซีชำระ</u> <u>ค่าเสียหายสำหรับค่าใช้จ่ายที่แฟรนไชส์ซอร์</u> <u>ดำเนินการไปแล้วได้</u>
	<u>มาตรา 34 หากแฟรนไชส์ซอร์หรือตัวแทนไม่</u> <u>เปิดเผยข้อมูลในขณะที่ทำการชักชวนหรือ</u> <u>โฆษณาให้ผู้อื่นเข้าร่วมทำธุรกิจ ตามมาตรา 20</u> <u>หรือไม่เปิดเผยข้อมูลก่อนทำสัญญาการ</u> <u>ประกอบธุรกิจไม่น้อยกว่าสิบสี่วัน ตามมาตรา</u>

ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจ แฟรนไชส์ พ.ศ.	ข้อเสนอแนะแก้ไขเพิ่มเติม
	<p>22 และแฟรนไชส์ที่รู้ภายหลังจากที่ได้ทำสัญญาแฟรนไชส์แล้ว แฟรนไชส์ที่จะบอกเลิกสัญญาในเวลาใดก็ได้ภายในระยะเวลา 30 วัน นับจากวันที่เข้าทำสัญญา หรือมีการจ่ายเงินใดๆ ภายใต้สัญญาแฟรนไชส์</p>
<p>(2) สิทธิในการบอกเลิกสัญญาของแฟรนไชส์ชอร์ (มาตรา 35-37)</p>	<p><u>มาตรา 35</u> หากแฟรนไชส์ที่ผิดสัญญาแฟรนไชส์ชอร์ต้องมีหนังสือเตือนเกี่ยวกับการผิดสัญญาไปยังแฟรนไชส์ที่ และอนุญาตให้แฟรนไชส์ที่แก้ไขความผิดพลาดนั้นภายในระยะเวลาที่กำหนดซึ่งไม่น้อยกว่าสิบสี่วัน ทั้งนี้ไม่ตัดสิทธิแฟรนไชส์ชอร์ที่จะเรียกร้องค่าเสียหายตามความจำเป็นและมีเหตุผลอันสมควรกับแฟรนไชส์ที่</p>
	<p><u>มาตรา 36</u> ห้ามมิให้แฟรนไชส์ชอร์เลิกสัญญาแฟรนไชส์ก่อนครบกำหนดระยะเวลาตามสัญญา เว้นแต่</p> <p>(1) แฟรนไชส์ที่ผิดสัญญา และ</p> <p>(2) แฟรนไชส์ชอร์ได้มีหนังสือเตือนตามมาตรา 35 แล้ว แต่แฟรนไชส์ที่ไม่ได้แก้ไขความผิดพลาดนั้นภายในระยะเวลาที่แฟรนไชส์ชอร์กำหนด</p>
	<p><u>มาตรา 37</u> แฟรนไชส์ชอร์มีสิทธิเลิกสัญญาแฟรนไชส์ได้ทันที แม้ไม่ครบกำหนดระยะเวลาตามสัญญา และไม่จำเป็นต้องมีหนังสือเตือน</p>

ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจ แฟรนไชส์ พ.ศ.	ข้อเสนอแนะแก้ไขเพิ่มเติม
	<p>ตามมาตรา 35 ในกรณีดังต่อไปนี้</p> <p>(1) <u>แฟรนไชส์ที่โอนสิทธิในสัญญาแฟรนไชส์ หรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเพื่อประโยชน์ของเจ้าหนี้หรือบุคคลอื่น โดยมิได้รับความยินยอมจากแฟรนไชส์ซอร์ หรือ</u></p> <p>(2) <u>ทิ้งร้างธุรกิจ หรือ</u></p> <p>(3) <u>ถูกลงโทษในความผิดอาญาซึ่งทำลายชื่อเสียงเครื่องหมายการค้า หรือทรัพย์สินทางปัญญาอื่นใดของแฟรนไชส์ซอร์ หรือ</u></p> <p>(4) <u>กระทำซ้ำซึ่งการละเมิดสัญญา หรือ</u></p> <p>(5) <u>แฟรนไชส์ที่ล้มละลายหรือมีหนี้สินล้นพ้นตัว หรือ</u></p> <p>(6) <u>แฟรนไชส์ที่ทำธุรกิจแฟรนไชส์ในทางที่ทำให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพ หรือความปลอดภัยต่อสาธารณะ หรือ</u></p> <p>(7) <u>แฟรนไชส์ที่ข้องในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการทำงานในธุรกิจแฟรนไชส์</u></p>
(3) ความตายของคู่สัญญาไม่ทำให้สัญญาแฟรนไชส์สิ้นสุดลง	<p>มาตรา 38 ในระหว่างอายุสัญญา หากแฟรนไชส์ที่ตาย คู่สมรสที่มีชีวิต ทายาท หรือผู้ดูแลทรัพย์สินของแฟรนไชส์หรือผู้ถือหุ้นข้างมากของแฟรนไชส์ ที่มีคุณสมบัติของแฟรนไชส์ที่ตามสัญญาแฟรนไชส์ มีสิทธิเข้าสวมสิทธิในฐานะที่เป็นแฟรนไชส์ที่ได้ และแฟรนไชส์ซอร์ต้องยอมรับบุคคลดังกล่าวเข้า</p>

ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจ แฟรนไชส์ พ.ศ.	ข้อเสนอแนะแก้ไขเพิ่มเติม
	<p><u>ร่วมในธุรกิจของตนภายในระยะเวลาอันสมควร</u> <u>ในระหว่างอายุสัญญา หาก</u> <u>แฟรนไชส์ซอร์ตายคู่สมรสที่มีชีวิต ทายาท หรือ</u> <u>ผู้ดูแลทรัพย์สินของแฟรนไชส์ซอร์ หรือผู้ถือหุ้น</u> <u>ข้างมากของแฟรนไชส์ซอร์ ต้องผูกพันในการให้</u> <u>สิทธิต่อไปกับแฟรนไชส์ซีตามสัญญานั้นด้วย</u></p>
<p>(4) ความผูกพันระหว่างคู่สัญญา หลังจากสัญญาแฟรนไชส์ครบกำหนด ระยะเวลา</p>	<p><u>มาตรา 39 หากแฟรนไชส์ซอร์ประสงค์จะไม่ต่อ</u> <u>สัญญาหรือขยายเวลาของสัญญาแฟรนไชส์</u> <u>แฟรนไชส์ซอร์ต้องแจ้งเป็นหนังสือไปยัง</u> <u>แฟรนไชส์ซีล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 6 เดือนก่อน</u> <u>ครบกำหนดระยะเวลาในสัญญา เว้นแต่</u> <u>แฟรนไชส์ซีได้แจ้งเป็นหนังสือต่อแฟรนไชส์ซอร์</u> <u>ว่าไม่ประสงค์จะต่อสัญญา หรือขยาย</u> <u>ระยะเวลาของสัญญาดังกล่าว</u></p> <p><u>หากแฟรนไชส์ซอร์ไม่ดำเนินการตาม</u> <u>วรรคหนึ่ง แฟรนไชส์ซอร์มีหน้าที่ต้องจ่ายเงิน</u> <u>ชดเชยให้กับแฟรนไชส์ซี โดยการซื้อคืนหรือโดย</u> <u>วิธีอื่นใดในราคาที่ได้ตกลงกันระหว่าง</u> <u>แฟรนไชส์ซอร์และแฟรนไชส์ซี หลังจากได้</u> <u>พิจารณาการลดลงของมูลค่าธุรกิจแฟรนไชส์แล้ว</u></p>
	<p><u>มาตรา 40 ในเมื่อสิ้นกำหนดเวลาซึ่งได้ตกลง</u> <u>กันไว้ในสัญญาแฟรนไชส์ ถ้าแฟรนไชส์ซียังคง</u> <u>ประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ที่ได้รับสิทธิจาก</u> <u>แฟรนไชส์ซอร์อยู่ และแฟรนไชส์ซอร์รู้ความนั้น</u> <u>แล้วไม่ชักท้วงไשרู้ ให้ถือว่าคู่สัญญาเป็นอันได้</u></p>

<p>ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจ แฟรนไชส์ พ.ศ.</p>	<p>ข้อเสนอแนะแก้ไขเพิ่มเติม</p>
	<p>ทำสัญญาใหม่ต่อไปโดยไม่มีกำหนดระยะเวลา หากมีพฤติการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้น คู่สัญญาฝ่ายใดจะบอกเลิกสัญญาแฟรนไชส์ เมื่อใดก็ได้ แต่ต้องบอกกล่าวแก่อีกฝ่ายหนึ่งให้ รู้ตัวก่อนอย่างน้อย 6 เดือน</p>
<p>มาตรา 52 บรรดาความผิดตาม พระราชบัญญัตินี้ ให้อธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจ การค้าหรือผู้ซึ่งอธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้า มอบหมาย มีอำนาจเปรียบเทียบได้ และเมื่อ ผู้กระทำความผิดได้ชำระค่าปรับตามที่ได้ เปรียบเทียบแล้ว ให้คดีเป็นอันเลิกกันตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา</p>	<p>มาตรา 52 บรรดาความผิดตาม พระราชบัญญัตินี้ ให้อธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจ การค้าหรือผู้ซึ่งอธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้า มอบหมาย มีอำนาจเปรียบเทียบได้ <u>ในการนี้</u> <u>อธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้ามีอำนาจ</u> <u>มอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการ</u> <u>เปรียบเทียบได้ โดยจะกำหนดหลักเกณฑ์ใน</u> <u>การเปรียบเทียบหรือเงื่อนไขประการใดๆ ให้แก่</u> <u>ผู้ได้รับมอบหมายตามที่เห็นสมควรก็ได้</u> <u>หากกรณีผู้ฝ่าฝืนไม่ยอมให้</u> <u>เปรียบเทียบปรับ ให้นำบทบัญญัติเรื่อง</u> <u>การบังคับทางปกครองแห่งพระราชบัญญัติวิธี</u> <u>ปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มาใช้</u> <u>บังคับโดยอนุโลม</u> <u>เมื่อผู้กระทำความผิดได้ชำระค่าปรับ</u> <u>ตามที่เปรียบเทียบแล้ว ให้ถือว่าคดีเลิกกัน ตาม</u> <u>ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา</u></p>
<p>ควรกำหนดเพิ่มขึ้นเป็นอีกหมวดหนึ่งว่า ด้วยการระงับข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการ</p>	<p>มาตรา 53 ในกรณีที่มีข้อพิพาทที่เกิดจากหรือ เกี่ยวเนื่องกับการซื้อหรือขายแฟรนไชส์ซึ่งจุด ทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้คู่พิพาทอาจยื่น</p>

<p>ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจ แฟรนไชส์ พ.ศ.</p>	<p>ข้อเสนอแนะแก้ไขเพิ่มเติม</p>
	<p><u>คำร้องต่อสำนักงานคณะกรรมการการประกอบ ธุรกิจแฟรนไชส์ เพื่อขอให้มีการชี้ขาดข้อพิพาท โดยอนุญาโตตุลาการ</u> <u>อนุญาโตตุลาการตามวรรคหนึ่ง</u> <u>ประกอบด้วย บุคคลซึ่งคณะกรรมการการ</u> <u>ประกอบธุรกิจแฟรนไชส์แต่งตั้งหนึ่งคนเป็น</u> <u>ประธาน และบุคคลซึ่งคู่พิพาทแต่งตั้งอีกฝ่ายละ</u> <u>หนึ่งคน</u></p>
	<p><u>มาตรา 54 คำร้องตามมาตรา 53 นั้นให้เป็นไป</u> <u>ตามแบบที่คณะกรรมการการประกอบธุรกิจ</u> <u>แฟรนไชส์กำหนด และอย่างน้อยต้องระบุเรื่อง</u> <u>ดังต่อไปนี้</u></p> <ol style="list-style-type: none"> (1) <u>ชื่อและที่อยู่ของคู่พิพาท</u> (2) <u>ประเด็นข้อพิพาท</u> (3) <u>เอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้อง</u>
	<p><u>มาตรา 55</u> <u>ให้นำกฎหมายว่าด้วย</u> <u>อนุญาโตตุลาการมาใช้บังคับกับการพิจารณา</u> <u>และชี้ขาดข้อพิพาทตามมาตรา 53 โดยอนุโลม</u></p>